

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Winckelmann.

14/2 1942.

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 160/39.

Madridi S S A 3 P:NÄ maalis KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

10 236
13/4-42
5 C9

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 1.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaan kuuten a kappa-
leena raporttinsa n:o 1:

Puolan Espanjassa olevan lähetystön "karkoittaminen".

Ministeri:

Ruuska

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Madridi ssa 14 p:nä helmi kuuta 1942.

10/236 Ae. 42
13/4-42

Asia: Puolan Espanjassa olevan
lähetystön "karkoittaminen".

5 Cg

Poliittisten tiedoitusten lähettäminen tämän lähetystön osalta on valitettavasti viime aikoina jäänyt takapajulle, lähinnä sen vuoksi että valtavasti lisääntyneiden kaupallisten asioiden hoitaminen on kysynyt lähetystöpäällikön kaiken ajan. Koska kuitenkin tässä suhteessa nyttemmin on muodostunut pieni tauko, olen katsonut aihetta olevan laatia seuraavan kuriirin mukaan sarjan poliittisia tiedoituksia, huolimatta siitä, ettei niihin tule sisällymään mitään mielenkiintoisempaa, syystä ettei Espanjan ulkopoliitiikan suuntautumisessa ole tapahtunut muutoksia.

Olen katsonut aihetta olevan ensimmäisen raporttini kohteeksi ottaa otsikossa mainitun asian. Jo tammikuun loppupuolella esiintyi ulkomaan lehdistössä, josta Suomenkaan lehdistö ei muodostanut mitään poikkeusta, silmiinpistävin otsikoin varustettuja uutisia mainitusta "karkoittamisesta". Olen sen vuoksi katsonut olevan aihetta tiedoittaa, ettei noissa uutisissa ole perää, minkä todistaa myös se seikka, että eilen julkaistuun uuteen diplomaattilistaan Puolan tšekäläisen lähetystön diplomaattinen henkilökunta sisältyy entisessä kokoonpanossaan. Tapahtumien kulku on ly -

JAKELUOHJE:

.....
Tavallinen.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hyesti kerrottuna ollut seuraavanlainen:

Koska täälläkin asiasta oli levitetty erinäisiä huhuja, oli Ruotsin lähettiläs Puolan lähetystössä Amerikan suurlähettilään kunniaksi pidetyillä suurilla päivällisillä tiedustellut isännältä suoraan, mitä perää asiassa oli, ja tällöin saanut seuraavat tiedot. Saksan tšekäläisen suurlähetystön taholta oli Madridin ulkoasiainministeriölle ilmoitettu, että Puolan Espanjassa olevat konsulit niin myös lähetystön konsulaattiosasto olivat antaneet puolalaisia passeja Saksan kansalaisoikeutta edelleen nauttiville henkilöille, jotka suhtautuivat vihamielisesti Saksan nykyregime'iin, siten turvatakseen heidän jatkuvan oleskelunsa Espanjassa. Lähettiläs oli samalla kertonut, että vaikkakaan noissa syytöksissä ei ollut mitään perää, oli kaikki Puolan Espanjassa olevat konsulaatit, niin myös lähetystön konsulaattiosasto, Espanjan viranomaisten toimesta suljettu (konsulien eksekvatuureja ei kuitenkaan oltu peruutettu). Samalla kuin ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri oli Puolan lähettiläälle esittänyt toivomuksen, että lähetystön konsulaattiosaston puolalainen henkilökunta siirrettäisiin pois Espanjasta, jota toivomusta myös oli noudatettu, ollen se nyt matkalla Amerikkaan, oli hänelle samalla ilmoitettu, ettei mikään estäisi lähetystön konsulaattiosastolle kuuluneiden asioiden hoitamista lähettilään henkilökohtaisella vastuulla.

Olin äskettäin päivällisillä Saksan ambassaadin neuvoksen luona, jolloin asia tuli sivumennen puheeksi. Asianomainen hänelle ominaisella jyrkällä esiintymistavalla huomautti, ettei Saksa tulisi tyytymään tapahtuneeseen ratkai-

suun, vaan aikoi jatkaa painostusta siksi kunnes Puolan lähetystö olisi lopullisesti pimennyt Espanjasta. Hän väitti tulleen eittämättömästi todistetuksi, että Puolan lähetystö oli antanut passeja saksalaisille renegaateille, jotka ulkomaalla toimivat Saksaa vastaan ja että siitä kerta kaikkiaan oli tehtävä loppu. Hän väitti myös, että Saksalla jo oli puolellaan lähes 50 prosenttia Espanjan hallituksen jäsenistä.

Espanjan viranomaisten menettely Puolan lähettilästä kohtaan osoittaa epäilemättä pitkälle kehittynyttä hienotunteisuutta, mutta siihenkin on olemassa oma selityksensä. Asia on nimittäin se, että Espanjan sisällissodan aikana Puolan lähetystö pelasti tuhansia kansallismielisiä espanjalaisia varmasta kuolemasta, joten Puola oli ensimmäinen puolueeton maa, joka tunnusti kenraali Francon hallituksen (Saksa ja Italiahan olivat aktiivisesti mukana sisällissodassa). Tämä selittää sen, ettei kenraali Franco ainakaan toistaiseksi suostu karkoittamaan Puolan lähetystöä, kaikes-ta painostuksesta huolimatta. Vaikkakaan Puolan lähetystöä, yhtä vähän kuin Norjan, Hollannin ja Jugoslavian lähetystöjäkään, ei pitkään aikaan ole kutsuttu Espanjan hallituksen tai viranomaisten diplomaattikunnalle järjestämiin juhlatilaisuuksiin, lähetti kenraali Franco kuitenkin tammikuun 1 päivänä sotilaskabinettinsa päällikön, kenraali Moscardon, Puolan lähettilään luo esittämään hänen henkilökohtaiset onnitelunsa uudelle vuodelle. Tätä ei tapahtunut muiden edellä mainittujen lähetystöjen päälliköihin nähden.

Nähtäväksi jää, kumpiko puoli voittaa, sillä väite-

tään myös, että Puolan tšekäläinen lähettiläs olisi paavin henkilökohtaisen protektion kohteena. Mistä tämä voisi joutua, en ole onnistunut saamaan selville.

Ministeri:

Rene Kivi

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön rap. n:o 2.

Ministeri Wüchelmann.

2092-42.

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 161/40.

Madridi SSA 3 P:NÄ maalisk. KUUTA 1942.

11 236 ke. 49
13/4-42
5 09

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 2.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa n:o 2

Keskusteluja Lisboassa amerikkalaisten diplomaattien
kanssa.

Ministeri: *Ruusmiikkilinen*

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Madridi ssa 20 p:nä helmi kuuta 1942.

11 236 he. ee
13/4-42
5 C9

Asia: Keskusteluita Lisboassa
amerikkalaisten diplomaattien
kanssa.

Ollessani äskettäin Lisboassa neuvottelemassa asiainhoitaja Pohjanpalon kanssa Portugaliin kohdistuvista kaupallisista hankinnoista, oli minulla tilaisuus lukuisiin keskusteluihin amerikkalaisten diplomaattien kanssa. Asia oli nimittäin se, että Amerikan Bukarestin ja Budapestin ministerit olivat Lisboassa matkalla kotimaahansa. Tunsin ennestään hyvin Amerikan Budapestin lähettilään, joka Espanjan sisällissodan aikana oli ministerinä Lisboassa, ja henki kaikista hänen lausunnoistaan edelleen 100-prosenttinen myötämielisyys Suomea kohtaan, josta minulla jo talvisotamme aikana oli ollut niin lukuisia kokemuksia. Vieläkin mielenkiintoisemmat olivat kuitenkin keskusteluni Amerikasta juuri palanneen, matkalla toimipaikkaansa Bernin-lähetystössä olleen diplomaatin kanssa niistä vaikutelmista, jotka hän 4-kuukautisen oleskelunsa aikana Amerikassa oli saanut, lähinnä Amerikan viranomaisten ja yleisen mielipiteen suhtautumisesta Suomeen. Tiedusteluuni, oliko hän viime aikoina huomannut minkäänlaista muutosta mielialassa Suomea kohtaan, hän lausui, että jos siinä suhteessa jokin muutos oli tapahtunut, ei se ainakaan ollut huonompaan päin, mutta koska hänen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

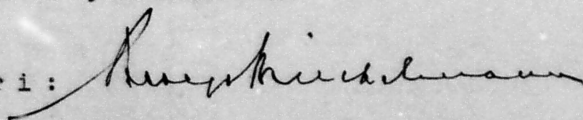
maansa oli mukana taistelussa, jossa elämä tai kuolema oli kysymyksessä, täytyi myös ymmärtää, ettei niitä maita, jotka taistelivat vastakkaisella rintamalla, voitu katsoa kovin suopein silmin, aivan riippumatta siitä, missä olosuhteissa kukin maa oli joutunut osallistumaan sotaan. Hän sanoi tietävänsä, että Amerikassa oli vaikutusvaltaisia poliittisia piirejä, jotka tahtoivat diplomaattisten suhteitten katkaisemista Suomen kanssa, mutta koska hallitus oli tietoinen niistä suurista sympatioista, joita Suomella edelleenkin oli suuren yleisön keskuudessa, ja toiselta puolen oli hyvin herkkä yleisen mielipiteen reaktiolle, ei se ainakaan toistaiseksi ollut valmis ryhtymään tuollaiseen toimenpiteeseen. Hän lisäsi, että hallituksen osaksi oli jo tullut hyvin paljon arvostelua, osittain hyvinkin oikeutettua arvostelua, lähinnä kaiken sen saamattomuuden ja hitauden vuoksi, joihin erinäiset piirit olivat tehneet itsensä syyppäiksi sodan valmisteluissa. Tahtomatta antaa minkäänlaisia neuvoja, joiden antamiseen hän ei katsonut itseänsä päteväksi, hän kuitenkin suositteli hyvin pidättyväistä toimintaa vastaisiin sotatoimimme nähden, jottei Suomi tulisi liiaksi sitomaan kohtaloansa Saksan kohtaloon.

Kun hän sen jälkeen tiedusteli, milloin se päivä koitaisi, jolloin Suomi ampuisi viimeisen laukauksen, en katsonut voivani antaa hänelle muuta vastausta kuin viitata Tasavallan Presidentin ja Sotamarsalkan selväpiirteisiin julkilausumiin sotamme tavoitteista.

Hänen seuraava kysymyksensä oli, miksi emme voisi tyytyä Moskovan rauhan rajoihin, jotka hänen käsityksensä mukaan

joka hetki olivat meidän saavutettavissamme. Esitin hänelle karttapiirroksen, johon oli merkitty sekä Moskovan raja että myös se raja, minkä saavuttamista puolustustaistelumme tarkoitti, sekä annoin hänelle seikkaperäisen selostuksen siitä painostavasta tilanteesta, jossa Moskovan rauhan jälkeen olimme eläneet aina tämän sodan syyttymiseen saakka. En voinut myöskään olla samalla toistamatta meidän puoleltamme jo eri tilaisuuksissa esitettyä tosiseikkaa, että koska Amerikka katsoi turvallisuutensa vaativan tukikohtia tuhansien mailien päässä Amerikan rannikolta, oli kai käsitettävissä, että me pyrimme saavuttamaan mahdollisimman helposti puolustettavissa olevan rajan. Hän sanoi kyllä ymmärtävänsä kantamme, mutta viittasi samalla siihen, että 200 miljoonan kansaa ei voitaisi tuhota ja että Venäjä varmasti aikanaan nousisi uudelleen, jolloin sen ja Suomen väliset voimavarat kuitenkin aina tulisivat olemaan niin epäsuhteiset, että tuskin mikään raja olisi puolustettavissa hyökkäyksen tapahtuessa idästä päin Suomea kohtaan. Edelleen hän tiedusteli, miten Suomessa suhtaudutaan mahdollisiin takeisiin länsivaltojen puolelta Moskovan rajan kunnioittamiseksi, jolloin vastasin, ettei tuollaisia takeita meille koskaan oltu tarjottu sekä että niiden efektiivisyyden joka tapauksessa olosuhteiden pakosta täytyisi muodostua kyseenalaiseksi.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön rap. n:o 3.

Ministeri Winkelman.

26/2 1942.

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 162/41.

Madridi SSA 3 P:NÄ maalis KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

12/286 ka. 42
13/4-42
5 C9
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 3.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa n:o 3

Edenin keskustelut Moskovassa.

Ministeri:

Aaro Kivimäki

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Madridi ssa 26 p:nä helmi kuuta 1942.

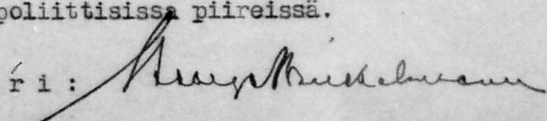
Asia: Edenin keskustelut Mos-
kovassa.

12/236 he. 42
13/4-42
5 C9

Salasähkeessäni n:o 12 viime tammikuun 15 päivältä esi-
tin lyhyesti ne vaikutelmat, joita Espanjan ulkoasiainministe-
riössä oli saatu puheenalaisista keskusteluista. Alivaltiosih-
teeri lupasi tällöin koettaa hankkia Espanjan lähettiläältä An-
karasta lähempiä tietoja siitä, oliko Suomi ja missä määrin ollut
keskustelujen kohteena. Mainittuun tiedusteluun saapui tuonnot-
tain vastaus, joka kuitenkin valaisi asiaa hyvin vähän. Minis-
teri Pratt oli ilmoittanut, että kaikista yrityksistään huoli -
matta ei hänen ollut onnistunut saada mitään positiivisempia tie-
toja, mutta samalla ollut taipuvainen oletamaan, että Venäjän
vaatimukset Suomeen nähden olisivat rajoittuneet Moskovan rauhan
rajojen palauttamiseen. Käsitystään hän oli perustellut sillä,
että jos pitemmälle meneviä vaatimuksia Suomeen, samoin kuin vaa-
timuksia Pohjois-Norjaan ja Pohjois-Ruotsiin nähden, olisi esi -
tetty, olisi niistä tiedetty Ankarassa.

Omasta puolestaan oli alivaltiosihtööri myös taipuvainen
yhtymään yllä esitettyyn käsitykseen, jonka hän myöskin sanoi ole-
van yleisen Espanjan poliittisissa piireissä.

Ministeri:

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Winckelmann.

10/3-42

5 235 Sal 42

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

7/4-42

MI -

LIH. -

KIRJELMÄ n:o 227/51/42.

Madridi SSA 21 P:NÄ maalis KUUTA 1942.

RYHMÄ

OSASTO

ASIA

5.

89.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkosiamministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 4.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappa-
leena raporttinsa n:o 4

Hajatietoja Espanjasta.

Ministeri:

Alexander Bachmann

MADRID

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ 7/4.42

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Madridi ssa 10 p:nä maalisk. kuuta 1942.

5 235 Sal 42

5 89

Asia: Hajatiietoja Espaniasta.

On epämiellyttävää todeta, että Englannin ja Yhdysvaltain lehdistöt jatkuvasti julkaisevat Espanjaa loukkaavia perättömiä tietoja. Seuraavassa mainittakoon eräitä.

1) Mainitut lehdistöt ovat vuorenvarmoja siitä, että saksalaiset ja italialaiset Espanjan viranomaisten luvalla käyttävät Kanarian saarilla olevia satamia varastojensa täydentämiseksi. Tämän johdosta on Espanjan hallitus, jyrkästi kieltäen mainittujen väitteiden todenperäisyyden, kutsunut ulkomaalaisia lehtimiehiä käymään Kanarian saarilla, jotta he henkilökohtaisesti voisivat todeta huhujen valheellisuuden. Koska kutsu on lähetetty aivan äskettäin, ei minulla vielä ole tietoja siitä, missä laajuudessa sitä tullaan noudattamaan.

2) Lähinnä New Yorkin lehdistö levittää huhuja myös Francon matkasta Vichyhin neuvottelemaan Pétainin kanssa Välimeren liittyvien kysymysten vastaisesta järjestelystä. Täällä tietysti yksinomaan hymyillään tuollaisille huhuille ja huomautetaan, että kun mainitut kysymykset aikanaan tullaan järjestämään, niiden ratkaisuun tulevat vaatimaan osuutta monet muutkin maat sekä että tuskin yhtä vähän Ranskalla kuin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Espanjalla tulee olemaan mitään määräämisvaltaa. Tästä huolimatta voi huomata, että Amerikan lehdistön Espanjaa kohtaan jatkuvasti vähemmän myötämielinen suhtautuminen on täällä herättänyt paljon suuttumusta. Kun tiedustelin huhun alkumpanijalta, Associated Pressin tšekäläiseltä kirjeenvaihtajalta, jonka Lisbon ajoilta tunnen hyvin, mihin hän uutisensa perusti, ei hän voinut antaa muuta vastausta kuin että Amerikan yleisö vaati sensatiouutisia.

3) Myös marsalkatar Pétainin äskettäin tapahtunut täysin yksityisluontoinen matka Barcelonaan ja Madridiin on antanut melun aihetta tšekäläisten anglosaksilaisten kirjeenvaihtajien keskuudessa. Ranskan suurlähettiläs Pietri vakuutti minulle, että matka oli ainoastaan virkistysmatka, jota todisti myöskin se seikka, etteivät, marsalkattaren toivomuksesta, yhtä vähän suurlähettiläs itse kuin Espanjan viranomaisetkaan olleet järjestäneet minkäänlaisia kutsuja hänen kunniaksaan.

4) Ministeri Voionmaan raportti 20/12-41 n:o 35 on aivan oikeaan osunut hänen puhuessaan Espanjan asenteen jatkuvasta muuttumattomuudesta. Joskin kieltämätöntä on, että Etelä-Ranskaan on koottu paljon saksalaista sotaväkeä, ei tämä toimenpide tiedä sitä, että kysymyksessä olisi hyökkäys yhtä vähän Espanjaan kuin Portugaliinkaan. Täällä ollaan sitä mieltä, että Saksalla tätä nykyä on riittävästi rintamaa idässä ja siihen liittyviä huolia, sekä arvellaan, että saksalainen sotaväki Etelä-Ranskassa on tarkoitettu mahdollisen mairinnousuyrityksen torjumiseksi (puhutaan Saint Jean de Luz'ista).

Ministeri:

Aleksi Piipponen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 29.

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Winckelmann.

15/3-42.

No 6/235-SalD. 10 42

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

7/4-42 No - LÄH. -

KIRJELMÄ n:o 228/52/42

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	49.	

Madridi SSA 21 P:NÄ maalis KUUTA 1942.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

..... Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 5.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa n:o 5

Keskustelu Saksan suurlähetystön neuvoksen kanssa.

Ministeri: *A. A. Borchgrevink*

MADRIDI

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Madridi ssa 15 p:nä maaliskuuta 1942.

6 / 235 Sal 42		
7/4-42		
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	89.	

Asia: Keskustelu Saksan suurlähetystön neuvoksen kanssa.

Olin tuonnottain päivällisillä otsikossa mainitun henkilön luona, jonka väitetään olevan GESTAPON edustaja, tarkoituksessa pitää silmällä sekä suurlähettilään että suurlähetystön virkamiesten toimintaa. Hän puhui avomielisesti Venäjällä tapahtuvasta kevätoffensiivista, ollen vuo-
renvarma sen onnistumisesta, mutta antoi samalla ymmärtää, että liian nopeita tuloksia ei saisi odottaa. Häneltä puuttui riittävän kiittäviä sanoja ylistääkseen armeijamme loistavia saavutuksia ja lisäsi hän hieman kyynillisesti: "Aber wir haben leider nicht von einigen unserer anderen Allierten gleich dieselben Erfahrungen." Hänen käsityksensä mukaan tulisivat sotatoimet Euroopassa päättymään syyskesälä, jolloin olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin olojen uudelleen järjestämiseksi Euroopassa. Epäilemättä tulisivat Euroopan kansat useampien vuosien kuluessa vielä kärsimään monenlaista puutetta ennenkuin uusi organisatio voitiin saada lopullisesti luoduksi, mutta siitä, etteikö siinä tul-taisi onnistumaan, ei olisi mitään epäilyjä. Tiedusteluu-ni mitä hän arveli sodan jatkumisesta Euroopan ulkopuo-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluhjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkasiainministeriön tiedoituksiin.

lella, hän vastasi sekä Hitlerin että Mussolinin käsityksen olevan sen, että sota, huomioonottamalla Amerikan suunnattomat resursit, tulisi vielä jatkumaan vuosikausia sekä että kysymyksessä oli lähinnä kamppailu Yhdysvaltain ja Japanin välillä, jossa Englanti, joka jo itse asiassa oli polvillaan, ei tulisi esittämään mitään huomattavampaa osaa.

Ministeri:

Kaarlo Piipponen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti: n:o 6.

Ministeri: Winckelmann.

17/3-42.

7 / 235 Sal D. 1942

MADRIDI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 229/53/42

Madridi SSA 21 P:NÄ maalis KUUTA 1942.

7/4-42	Mo -	LHL -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	89.	

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 6.

Lähetystö ohelluttaa täten kumioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa n:o 6

Päivällinen Japanin lähetystössä.

Ministeri: *W. A. Lindholm*

MADRIDISSA OLEVA LÄHETYSTÖ 7/235 Sal. Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Madridissa 17 p:nä maaliskuuta 1942.

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
7/4-42	5.	89.

Asia: Päivällinen Japanin lähetystössä.

Olin toissapäivänä japanilaisesti järjestetyillä päivällisillä (istuminen lattialla ja syöminen puikoilla) Japanin lähettilään luona. Onniteltuani häntä Japanin armeijan ja laivaston loistavista saavutuksista, hän purskahti nauruun, sanoen, ettei yllätys ollut ollut kenellekään suurempi kuin japanilaisille itselleen. Hän lisäsi olevan aivan käsittämätöntä, että Roosevelt, joka vuosien takaa oli provosoinut tämän sodan, oli niin huonosti perillä Amerikan puolustusvoimain tehokkuudesta, sillä tositapahtumathan jo nyt olivat osoittaneet, etteivät ne itse asiassa kyenneet mihinkään. Lähettiläs ylisti armeijamme loistavia saavutuksia ja kun viittasin Suomen ja Japanin jo vuonna 1905 Tukholmassa Konni Zilliacuksen ja eversti Asakin välillä tapahtuneeseen yhteistyöhön, mainitsi hän tuntevansa asian, lisäten seuraavaa: "Kun oikea ajankohta saapuu, tulemme tällä kertaa olemaan aktiivisessa yhteistoiminnassa yhteistä vihollistamme vastaan. Olkaa vakuutettu siitä, että tuo hetki tulee, ei kuitenkaan niin pian kuin mitä eräät, ehkä jossain määrin her-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäki ministeriölle.
Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mostuneet, liittolaisemme odottavat, sillä hetken valitsemme me itse".

Japanin sotilasasiamies, jonka kanssa keskustelin pitkälti päivällisten jälkeen, vahvisti kaiken edellä sanotun.

Ministeri:

Benjamin Franklin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri: Winckelmann.

20/3-42.

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 230/54/42

Madridi SSA 21 P.NÄ maalis KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8 / 235 Sal. 1942		
7/4-42 - LÄHE -		
RYHMÄ	OSAISTO	ASIA
5.	69.	

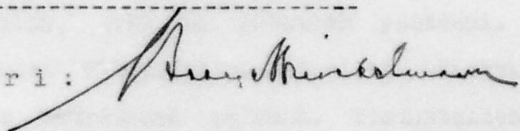
Ulkosaiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 7.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kapaleena raporttinsa n:o 7

Edenin ja Stalinin neuvottelut.

Ministeri:

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

RAPORTTI n:o 7.

Madridi ssa 20 p:nä maalisk. kuuta 1942.

8 235 Jul 42

Salainen.

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	89.	

Asia: Edenin ja Stalinin neuvottelut.

Lisäyksenä ja täydennyksenä raporttiini n:o 3 viime helmikuun 26 päivältä, katsom aihetta olevan raportoida seuraavaa:

Päivällisillä Ranskan ambassaadissa t.k. 17 päivänä tapasin ulkoministeriön diplomaattisen kabinetin päällikön Kiménez de Sandovalin, joka on läheinen ystäväni. Hän sanoi tällöin saaneensa ulkoasiainministeriltä määräyksen kutsua minut puheille seuraavana päivänä. Tiedustellessani häneltä, mitä asia koski, ilmoitti hän ei tietävänsä lähempää, mutta arveli kysymyksessä olevan jonkin Suomen hallitusta kiinnostavan tiedoituksen. Saapuessani ulkoasiainministerin puheille, jätti hän minulle Alban herttuan Lontoosta lähettämän sänkeen otsikkoasiassa, minkä salasänkeessä n:o 51 kuluvan kuun 18 päivältä tiedoitin kokonaisuudessaan Ministeriölle. Ulkoasiainministeri lisäsi, ettei hänellä yleensä ollut tapana tiedoittaa ulkovaltain edustajille Espanjan diplomaattisilta edustustoilta ulkomaalla saapuneita salaisia raportteja, mutta että hän katsoi voivansa Suomeen nähden tehdä poikkeuksen, huomioonottaen yhteisen taistelumme

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

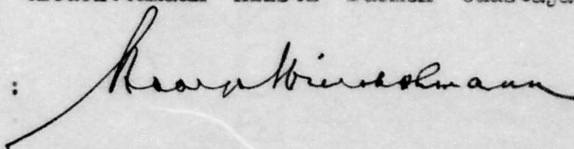
Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

bolshevismia vastaan sekä pitäen hyvässä muistissa myös ne 2.000 kansallismielistä espanjalaista, jotka Suomen lähetystön ansiosta olivat pelastuneet varmasta kuolemasta.

Asiassa syntyi pitempi keskustelu, jossa hän lausui käsityksensä, että sotatoimet Euroopassa päättyisivät viimeistään syyskuussa venäläisten sitä ennen tultua karkoitetuiksi Aasian aroille ja että joskin sota Euroopan ulkopuolella voinee kestää kuinka kauan tahansa, Eurooppa kykenisi ottamaan kohtalonsa omiin käsiinsä ja elämään omaa elämäänsä riippumattomana kaikista Euroopan ulkopuolella olevista sotaa käyvistä tekijöistä.

Lähtiessäni ulkoasiainministeri vielä huomautti, että jos Espanjan ulkomaisilta edustustoilta vastaisuudessa saapuisi joitakin Suomea kiinnostavia tietoja, hän aina olisi valmis tiedoittamaan niistä Suomen edustajalle.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Winckelmann.

3/5-42.

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 325/72

13 236 Sal 42

Madridi SSA 6 P.NÄ touko KUUTA 19 42.

13/5-42

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

5 Cg

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

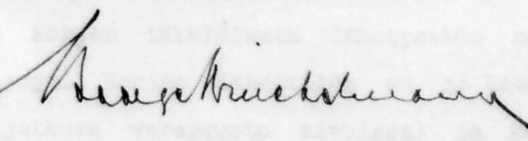
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 8.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 8,

Hajotietoja Madridin diplomaattimaailmasta.

Ministeri:

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Madridi ssa 3 p:nä touko kuuta 1942.

Asia: Hajattietoja Madridin diplo-
maattimaailmasta.

13 236 Sal 42
13/5-42 - -
5 C9

1) Norjan lähetystö Madridissa.

Noin kuukausi sitten lähetti tšekäläinen ulko -
asiainministeriö Norjan lähetystölle nootin, jossa lyhyesti
ilmoitettiin, että Espanjan hallituksella oli harkinnan
kohteena Quislingin hallituksen tunnustaminen. Mitään johto-
päätöksiä seuraamuksista Norjan tšekäläiseen lähetystöön näh-
den ei noottiin sisältynyt. Norjan lähettiläs on jo kauan
ollut hyvin sairaana (jatkuva verenvuoto aivoissa) ja mel-
kein vuoden ajan täysin työhön kykenemätön, mutta tästä
huolimatta ja vaikkakin asianomainen jo on ylittänyt ikä-
rajan, ei Norjan hallitus Lontoossa kuitenkaan ole katso-
nut aihetta olevan vapauttaa häntä toimestaan, koska ylei-
sesti tunnettu on, ettei Espanjan hallitus suostuisi myön-
tämään agrementtia seuraajalle. Näinollen on lähetystön joh-
dossa nykyään nuorehko lähetystösihteeri, asiainhoitajan omi-
naisuudessa. Tämä oli kauhistunut vastaanottaessaan nootin
ja samalla, kun hän oli tiedoittanut siitä Norjan hallituk-
selle Lontooseen, oli hän hädissään käynyt Englannin ja Yh-
dysvaltain suurlähettiläiden luona pyytämässä heidänkin myötävaiku-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

tustaan Norjan lähetystä uhkaavan vaaran torjumiseksi. Saatuaan asianomaiset ohjeet hallituksiltaan, olivat suurlähettiläät, Sir Samuel Hoare ja Weddell, käyneet ulkoasiainministerin puheilla ja hänelle selittäneet, että Espanjan hallituksen harkitseman toimenpiteen toteuttaminen tulisi vaikuttamaan epäedullisesti Espanjan suhteisiin asianomaisiin maihin. Toistaiseksi ei mitään ratkaisua asiassa ole tapahtunut, vaan jatkuu asian käsittely edelleenkin, mutta piireissä, jotka luulevat tuntevansa asian nykytilanteen, arvellaan, että anglo-saksilaisten suurlähettiläiden esittämäksi väitetty uhka (navicerttien kieltäminen Argentiinasta ostetulle 500.000 viljatonnille sekä jatkuvien bensiniostojen kieltäminen Yhdysvalloista) olisi tšekäläisiin viranomaisiin tehnyt niin voimakkaan vaikutuksen, että suunnitelmasta tunnustaa Quislingin hallitus oltaisiin toistaiseksi luovuttu. Omasta puolestani en olisi taipuvainen uskomaan näihin tietoihin, vaan arvelen kysymyksessä olevan ainoastaan mellanstadium'in, sillä painostus Saksan puolelta on siksi voimakas, että tšekäläisten lienee ennen pitkää taivuttava, kuten tapahtui Puolan lähetystöön nähden, josta alempana.

2) Puolan lähetystö Madridissa.

Raportissani n:o 1 olen selostanut tapahtumien kehitystä otsikossa mainittuun lähetystöön nähden. Mainitsin sanotussa raportissa Saksan tšekäläisen ambassaadin neuvoksen minulle sanoneen, ettei Saksa tulisi tyytymään puolinaisiin ratkaisuihin, vaan että Puolan lähetystön toiminnasta Madridissa olisi kerta kaikkiaan tehtävä loppu. Näin onkin nyttemmin tapahtunut. Puolan lähettiläs sai joku aika sitten vastaanottaa

uuden nootin, jossa todettiin lähetystön toiminnan lakaneen ja pyydettiin häntä sen vuoksi sulkemaan lähetystön, mutta ilmoitettiin hänelle samalla, ettei mikään estäisi hänen ja perheensä jatkuvaa oleskelua Espanjassa yksityisinä henkilöinä. Nytemmin onkin lähetystö virallisesti suljettu, joskin lähettiläs perheineen edelleenkin asuu lähetystön kiinteistössä. Lähetystön henkilökunta sitävastoin on kokonaisuudessaan matkustanut Yhdysvaltoihin.

Sen jälkeen kuin Belgian suurlähettiläs aikoinaan karkoitettiin Espanjasta, josta seurauksena oli, ettei Belgiassa ole täällä diplomaattista edustustoa, on kai Hollannin lähetystö vuorossa seuraava, joskaan minulla, ainakaan toistaiseksi, ei ole lähempiä tietoja siitä, onko se joutunut vastaavanlaisten toimenpiteiden kohteeksi.^{x)}

3) Yhdysvaltain suurlähettilään vaihtuminen.

Täällä levisi kuukausi sitten odottamaton tieto siitä, että Yhdysvaltain tšekäläinen suurlähettiläs Weddell, jonka presidentti Roosevelt oli pyytänyt saapumaan puheilleen Washingtoniin, oli "omasta pyynnöstään" saanut eron. Eron syyksi ilmoitettiin, että hänen lääkärintensä olivat vaatineet hänen asettautumistaan sairaalaan pitkäksi aikaa jonkun sisäisen vammaan kontrollointia varten. Yleisenä käsityksenä täällä

x) Mainittakoon tässä yhteydessä, että, kun saatuani Ministeriöltä luvan asettua yhteyteen Hollannin lähettilään kanssa neuvotellakseni Hollannin kansalaisen omistaman virka-huoneiston vuokran maksusta, pyysin lähetystön neuvoksen välityksellä puheille pääsyä ministerin luo, ei vastausta vielä ole kuulunut, vaikka 5 päivää on jo kulunut pyyntöni esittämisestä. Todennäköistä on, että lähettiläs on kysynyt hallitukseltaan Lontoossa lupaa kontaktoida minuun, saamatta toistaiseksi mitään vastausta.

on kuitenkin, että kysymyksessä on morbus diplomaticus ja tällaisiin olettamuksiin on kylläkin syytä. Suurlähettiläs oli nimittäin ehkä liian avopuheinen ja väliin varomatonkin arvostellessaan tšekäläisiä viranomaisia ja yleensä oloja Espanjassa. Olin itse läsnä eräillä päivällisillä, jolloin hän kuuluvalla äänellä lausui käsityksensä tšekäläisestä ulkoasiainministeristä, käyttäen hänestä sanaa "mediocre". Kun tietää, että täällä kaikissa seuroissa ja kaikissa nurkissa on "kuuntelijoita", on itsestään selvää, että tuollainen lausunta pian tulisi asianomaisten tietoon. Seuraajaksi on nimitetty Columbian Yliopiston historian professori Carlton Hayes, tunnettu Euroopan oloja kuvaavista laajoista historiallisista teoksistaan. Hän, kuten vaimonsakin, on harras katolinen. Omasta puolestani valitan Weddellien siirtymistä, koska heidän suhtautumisensa maahamme oli mitä herttaisin. Esimerkkinä tästä voidaan mainita, että rouva Weddell jo talvisotamme alkuviikolla kävi tapaa-massa rouvaani, jättäen hänelle shekin villalankain ostamista varten, koska hänen tietoonsa oli tullut, että lähetystössämme kudottiin sotilaillemme. Myös Espanjan hyväntekeväisyyslaitoksille tuottaa rouva Weddellin poistuminen suuren vahingon, koska hän, ollen erään suunnattoman rikkaan pankkiirin tytär, sekä Amerikasta tuottamallaan elintarpeilla että rahalahjoituksilla on harjoittanut suuremista hyväntekeväisyyttä espanjalaisten lasten hyväksi.

4) Turkin lähettiläs Madridissa.

Ollessani päivällisillä Turkin lähettilään luona viime lokakuussa, valitti hän minulle useiden henkilöiden läsnä ol-

lessa, että Suomi oli sodassa joutunut "väärälle puolelle". En katsonut aihetta olevan ryhtyä polemiikkiin, mutta kun päivällisten jälkeen istuimme kahdenkesken, kysyin häneltä, luuliko hän Turkin ajan mittaan voivan pysyttäytyä sodan ulkopuolella. Tähän hän jossakin määrin ylimielisesti vastasi, että Turkki aina "ratsastaa oikealla hevosella". Hän ei missään seurassa salannut englantilaismielisyyttään ja kertoi minulle tavatessaan kadulla Saksan suurlähettilään sanoneensa hänelle suoraan, että Saksa tulee häviämään sodan. Marraskuussa hän lähti, kuten hän itse sanoi, lyhyelle lomalle Ankarahan. Kun helmikuussa kysyin Turkin asialinnoitajalta, milloin hänen päällikkönsä palaisi, vastasi tämä hänen palaavan viimeistään kolmen viikon kuluttua. Tähän mennessä lähettiläästä ei vielä ole mitään kuulunut, ja täällä on yleisesti vallalla käsitys, ettei hän enää palaakaan virkaansa.

Ministeri:

Ruuska

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeri: Winckelmann.

10/6-42

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ:

KIRJELMÄ n:o 402/88/42

Madridi SSA 12 P.NÄ kesä KUUTA 19 42.

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 9.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 9,

Espanjan ulkopoliittinen tilanne.

Ministeri:

Arvo Oksanen

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYS...
7/10 42 No 17 237 Sak 19 42 Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Madridi ssa 10 p:nä kesä kuuta 19 42.

Asia: Espanjan ulkopoliittinen
tilanne.

Espanjan ulkopoliittinen suuntautuminen jatkuu entiseen tapansa ei sotaikäyvän valtion merkeissä. Asenne nykyiseen sotaan rajoittuu pyrkimyksiin mahdollisuuksien mukaan myötävaikuttaa kommunismin murskaamiseen ja Euroopan pelastamiseen bolshevismin painajaiselta. Tämän ovat Espanjan valtiomiehet, valtionpäämiehestä lähtien, eri tilaisuuksissa julkisesti vakuuttaneet. Selvimmin voitaneen katsoa tämän ilmenneen kenraali Francon puheesta eräässä korkeimmalle sotilaspäälylystölle joku aika sitten järjestetyssä vastaanotossa. Puheeseen sisältyi nimittäin seuraava kohta:

"Osa maailmasta on ryhtynyt sotaan tuhotakseen sen maan, joka kahden vuosikymmenen ajan on ollut Euroopan rintavarustuksena bolshevistisia laumoja vastaan. Koko tämän ajan on Neuvostoliitto kaikin keinoin yrittänyt miinoittaa Eurooppaa viidennen kolonnansa avulla. Nyt yritetään Euroopan etuvarus tuhota ja luovuttaa Eurooppa bolshevismin saaliiksi. Emme pelkää, että näin voisi tapahtua. Uskomme järkkymättömästi, ettei niin käy. Mutta jos jonakin silmänräpäyksenä tällainen vaara olisi uhkaamassa ja tie Berliiniin jäi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

si avoimeksi, niin tietä sulkemaan ei rientäisi vain yksi vapaaehtoisdivisioona, vaan miljoona espanjalaista."

Espanjan suhteissa Saksaan ja Englantiin yhtä vähän kuin Yhdysvaltoihin ei ole tapahtunut mitään muutoksia. Luonnollisesti liittävät lähemmät siteet Espanjan Saksaan kuin vastapuoleen, osaksi Saksan johtoaseman vuoksi taistelussa bolshevismia vastaan, osaksi sen avun vuoksi, jonka Saksa antoi Espanjalle sen taistellessa omia bolshevikkejaan vastaan ja jonka puuttuessa taistelun tulos todennäköisesti olisi muuttunut päinvastaiseksi Englannin ja Ranskan järjestelmällisesti auttaessa vastapuolta. Mutta toiselta puolen ei ole myöskään kiinnitettävä suurempaa huomiota sellaisiin mielenilmauksiin, jotka muodossa "vaadimme Gibraltaria" ja "alas Englanti" kaikuivat Madridin kaduilla osan Sinistä Divisionaa palatessa viime viikolla Neuvostovenäjältä vaihdettavaksi uusiin tältä sinne lähetettyihin joukko-osastoihin.

Kuten tunnettua, ovat espanjalaiset äänekästä kansaa, jotka aina ovat valmiit tunnepurkauksiin ilman että näiden silti tarvitsisi merkitä enempää. Päinvastoin luulisin, että Sir Samuel Hoaren työ täällä nyt on helpompaa kuin vuosi sitten, jolloin koko Espanjan lehdistö suuntasi häväistysryöppyjä Englantia vastaan, joista häväistyksistä Yhdysvallatkin saivat oman osansa. Muutos ei kuitenkaan ole johtunut siitä, että mikään rakkaus anglosaksilaisia valtioita kohtaan olisi vallannut espanjalaiset, vaan lähinnä siitä, että hallitus on ollut pakoitettu, ehkä vastoin tahtoaankin, kovalla kädellä puuttumaan lehdistön kirjoitteluun pelastaakseen

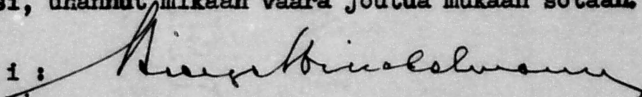
Espanjalle mahdollisuudet saada jatkuvasti Englannista navicerttejä Argentiinasta ostamalleen viljalle sekä Yhdysvalloista polttoöljyjä.

Edellä olevaan viitaten tuntuu myös aiheettomalta huolestumiselta (ministeri Holman raportti 16/5 n:o 23), että eräät vähäpätöisissä puoluelehdissä olleet Oraniin ja Marokkoon kohdistuneet haaveilut olivat Ranskassa herättäneet mielipahaa. Eihän toki voida olettaa, että Espanjan vastuunalaiset poliittiset piirit katsoisivat nykyhetken otolliseksi, edes propagandatarkoituksessakaan, panna vireille tätä kysymystä. Kyllä täälläkin ymmärretään, että afrikkalaisten alueiden vastaisessa saaliinjaossa tulee esiintymään muitakin valtioita kuin Espanja ja Ranska vaatimaan itselleen paikkaa auringossa.

Tämän päivän lehdet sisältävät suurin otsikoin Washingtonin State Departmentista saapuneen virallisen tiedon, että Yhdysvallat tulevat jatkuvasti sallimaan bensiinin ja raskaiden öljyjen, joista täällä viime aikoina on ollut huuftava puute, viennin Espanjaan siinä määrin kuin Espanjan kotimainen kulutus veatii. Tämä päätös on tuloksena Yhdysvaltain ja Espanjan välillä käydyistä neuvotteluista, joissa Espanjan lopullisesti täytyi suostua vastaanottamaan amerikkalaisia kontrollöörejä pitämään silmällä, ettei mitään jälleenvientiä tapahdu.

Minulla oli toissapäivänä lounaalla luonani eräitä Madridin sanomalehtimiehiä ja oli heidän keskuudessa vallalla yksimielinen käsitys siitä, ettei Espanjaa yhtä vähän kuin Portugalikaan, ainakaan toistaiseksi, uhanut mikään vaara joutua mukaan sotaan.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n: 010.

Ministeri Winckelmann.

10/6-42.

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

18/237 Sal. 42

KIRJELMÄ n:o 403/89/42

Madridi SSA 12 P.NÄ kesä KUUTA 19 42

7/7-42	NO -	LIIR -
5.	OSASTO	ASIA
	89.	

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

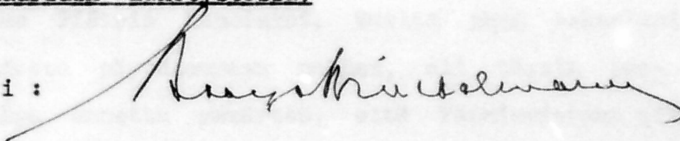
LL

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 10.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 10,

Lounas Madridin lähetystössä.

Ministeri:

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ 18/237 Sak 42 Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Madridi ssa 10 p:nä kesä kuuta 19.42.5.

RYHMÄ	OSASTO	YSA
	69.	

Asia: Lounas Madridin lähetys-
töissä.

Kaiken sen ystävällisyyden ja monenlaisissa muodoissa esiintyneen huomaavaisuuden johdosta, jonka kohteeksi maamme ja sen virallinen edustus ovat joutuneet Ranskan tšekäläisen suurlähetystön taholta, olimme, vaimoni ja minä, päättäneet järjestää lähetystötalon puistoon lounaan suurlähettiläs ja madame Piétrin kunniaksi. Edeltä päin tekemiäni tiedustelujen johdosta pöytäseuraan nähden, oli täysin puolueettomalta taholta annettu ymmärtää, että kunniavieraat ehkä mieluummin näkisivät, ettei akselivaltojen edustajia olisi tilaisuudessa saapuvilla. Tämän johdosta oli vieraiden joukossa yksinomaan sveitsiläisiä, portugalilaisia ja espanjalaisia diplomaatteja. Lounaan jälkeen oli minulla tilaisuus pitkähkön kahdenkeskiseen keskusteluun kunniavieraan kanssa. Keskustelu kosketteli kahta seikkaa, nimittäin nykysodan jatkuvaisuutta sekä Espanjan ja Ranskan välisiä suhteita. Edelliseen nähden oli suurlähettiläs hyvin pessimistisellä kannalla, johtuen hänen pessimisminsä lähinnä siitä, ettei niin kutsuttu suuri offensivi Venäjällä vielääkään ollut alkanut, vaikka ilmastosuhteidenkaan tuskin enää pitäisi tehdä vaikeuksia sen toteuttamiselle. Hänen käsityksensä mukaan käydyt

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

taistelut Kertsin niemimaalla ja Harkovin ympärillä eivät olleet mitään alkua suurelle offensiiville, vaan ainoastaan sen valmistelua. Hän huomautti myös, että kun saksalaiset viime vuonna kesäkuun loppupuolella aloittivat offensiivinsa, ei lopullisiin tuloksiin päästy ennenkuin ilmastosuhteet tekivät sen keskyttämisen välttämättömäksi ja jos tämän vuoden offensiivi myös viipyi, voisi sama vaara olla tarjona sen omistumiseen nähden. Millaiseksi vielä yksi sotatalvi muodostuisi Euroopan jo paljon kärsineille kansoille, sitä kukaan tuskin uskaltaisi ajatellakaan.

Keskustelun siirtyessä Espanjan ja Ranskan välisiin suhteisiin, esitti suurlähettiläs sitävastoin valoisemman katsantokannan. Vaikkakin hän huomautti, että entisten hyvien suhteiden lopullinen palautuminen tulisi kysymään paljon aikaa, lähinnä Ranskan kansanrintaman Espanjan sisällissodan aikana harjoittaman politiikan vuoksi, oli hän kuitenkin todennut, että Espanjan nykyinen hallitus todella halusi yhteisymmärrystä ja hyviä suhteita Ranskan kanssa.

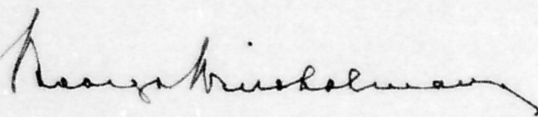
x x

x

Ulkoasiainministeri Serrano Suñerín monet julkilausumat antavat myös tukea käsitykselle että suhteet Espanjan ja Ranskan välillä ovat paranemassa. Eräässä äskeisessä haastattelussa hän nimenomaan korosti sitä suurta arvonantoa, jota marsalkka Pétain mieskohtaisesti nautti kaikkialla Espanjassa ja Lavalin paluuta hallituksen johtoon hän piti hyvin myönteisenä ilmiönä, joka osotti, että Ranskassa oivallettiin, ettei kannattanut istua odottamassa, että venäläiset murskaisivat Saksan armeijan.

Edelleen hän lausui seuraavaa: "Häntä (Lavalia) on nimetty petturiksi, mutta historia tulee osottamaan, että hän on ollut oikeassa sekä että hän petturin asemesta on ollut isärmaan ystävä, joka on nähnyt kauemmaksi ja selvemmin kuin aikalaisensa."

Ministeri:

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Kaarlo Ruuska". The signature is written in a cursive style and is positioned to the right of the printed word "Ministeri".

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: G

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön rap. n:o 11,

Ministeri Winckelman

22/6-42

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 537/98/42

Madridi S S A 29 P.NÄ kesä K U U T A 19 42.

VIITTAUS: N

P.NÄ K U U T A 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

20 237 ka. 42
24/4-42
5 Co
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 11.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 11:

Turkin lähettiläs Madridissa.

Ministeri: *Kaarlo Anttonen*

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Madridi ssa 22 p:nä kesä kuuta 1942.

20 237/ae. 82
24/7.42
5 C9

Asia: Turkin lähettiläs Madridissa.

Raportissani n:o 8 - 6/5 1942 lausuin olettamuksen, ettei Turkin marraskuusta lähtien "lomalla" ollut, hyvin anglosaksilaismielinen lähettiläs, enää palaisi Madridiin. Tässä olettamuksessani erehdyin, sillä lähettiläs palasi tänne viime viikolla. Käydessään minua tervehtimässä, kertoi hän hallituksensa toimeksiannosta olleensa laajalla kiertomatalla kaikissa Balkanin maissa sekä sitäpaitsi Egyptissä, Unkarissa ja Neuvosto-Venäjällä, tarkoituksessa paikan päällä tutustua tilanteeseen. Tiedustellessani hänen matkavaikutelmiansa, hän muistutti eräästä keskustelusta, joka minulla oli ollut hänen lähetystössään ennen hänen lomalle lähtöään (raporttini n:o 12 - 1941), jolloin hän käsityksensä oli lausunut, että Saksalla oli 80 % mahdollisuuksia hävitä sota ja 20 % voittomahdollisuuksia. Matkoillaan nyt saamiensa vaikutelmien perusteella oli hän valmis arvioimaan Saksan häviämismahdollisuudet 90 %:in ja voittomahdollisuudet 10 %:in. Pyytäessäni lähempiä perusteluja mainituille prosenttimäärille (on kuitenkin mainittava, että keskustelu tapahtui ennen Libyan katastroofia ja viimeisiä tapahtumia Ve-

JAKELUOHJE:

T a v a l l i n e n .

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

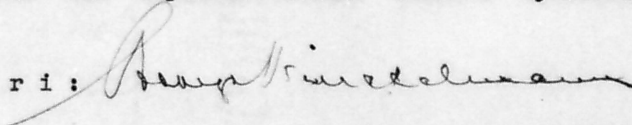
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

näjän rintamalla) hän lausui valitettavasti ei voivansa mennä yksityiskohtiin, mutta perustelevansa käsityksensä kaikkiin niihin ilmiöihin, joita hän eri maissa oli henkilökohtaisesti todennut.

Tiedustellessani hänen paluureittiään hän mainitsi, että saksalaiset viranomaiset olivat kaikin tavoin koettaneet estää hänen paluumatkaansa Saksan kautta, joka oli ainoa reitti Ankarasta Madridiin, ja vasta hyvin jyrkän demarche'in tapahduttua Turkin Berliinissä olevan suurlähetystön puolelta oli läpikulkuviusumi hänelle myönnetty.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön rap. n:o 12.

Ministeri Winkelmann

27/6-42

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 538/99/42

Madridi SSA 29 P.NÄ kesä KUUTA 19 42.

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 _____ P.TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ

21 237 me. 42

22/7.42

5 Cg

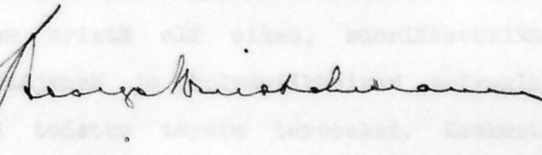
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 12.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 12:

Ensikäynti Yhdysvaltain suurlähettilään luona.

Ministeri:

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Madridi ssa 27 p:nä kesä kuuta 1942.

21 237. no. 42

Asia: Ensikäynti Yhdysvaltainsuurlähettilään luona.

22/7.42

5 Cg

Kuten jo tämänpäiväisessä salasähkeessäni olen lyhyesti selostanut, oli tervehdyskäyntini Yhdysvaltain uuden suurlähettilään, Columbia - yliopiston ent. professorin Carlton J. Hayes'in luona erinomaisen miellyttävä. Pitkän keskustelumme kuluessa olin myös tilaisuudessa epäsuorasti toteamaan, että raporttissani n:o 8 - 3/5 lausumani olettamus hänen edeltäjänsä poistumisen syistä oli oikea, suurlähettilään ilmoittaessa, että edeltäjänsä jo kolmeviikkoisen sairaalassa oleskelun jälkeen oli todettu täysin terveeksi. Keskusteltuamme aluksi hänen Euroopan oloja koskevasta laajasta kirjallisesta tuotannostaan, siirryin in medias res, tiedustellen, minkälainen "spirit" Yhdysvalloissa tätä nykyä oli Suomea kohtaan. Tähän hän vastasi, kuten sähkeessäni olen lyhyesti selostanut, ettei Euroopassa ollut ainoatakaan maata, ilman mitään poikkeusta, johon nähden Yhdysvalloissa oli ollut havaittavissa niin syviä sympatioita kuin Suomea kohtaan. Hän lisäsi, että nykytilanne tietysti oli jossakin määrin "disturbing", mutta huomautti olevansa vakuutettu siitä, että "the extreme majority" Yhdysvalloissa, kuten hän itsekin,

JAKELUOHJE:

Ei tiedoituksiin.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ymmärsi maamme nykyasenteen. Annoin hänelle selostuksen demokraattisesta valtiomuodostamme, johon nähden ei ollut tapahtunut minkäänlaisia muutoksia, selostin puoluesuhteita Eduskunnassamme ja mainitsin, ettei meillä ollut minkäänlaista halua sekaantua suurvaltain välisiin riitoihin, vaan oli ainoa toivomuksemme saada rauhassa vierailta vaikutuksilta kehittää olojamme niin hyvin taloudellisella kuin sivistyksellisellä pohjalla.^{1/}

Keskustelun siirtyessä suhteisiimme Neuvosto-Venäjäan hän huomautti, että koko Amerikan kansa, pientä klikkiä lukuunottamatta, koko sydäimestään vihasi kommunismia ja yhtä hartaasti kuin Yhdysvalloissa toivottiin Saksan luhistumista, yhtä hartaasti siellä toivottiin Neuvosto-Venäjän tuhoa "and then the Great Britain and the United States are going to dictate the conditions of the peace and Finland may be quite sure to get back all the territories which she lost through the Russian shameful attacks at 1940" ja näissä rauhanneuvotteluissa ei Neuvosto-Venäjällä, yhtä vähän kuin Saksallakaan, tule olemaan mitään sananvaltaa.

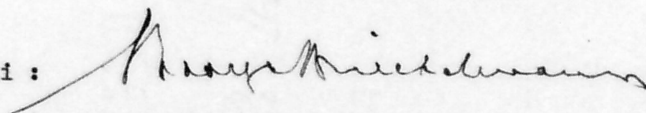
Kuten edelläolevasta ilmenee, henki koko keskustelusta 100-prosenttinen ystävyys maatumme kohtaan ja ainoa seikka, joka pari' minut jossakin määrin epäilemään sen vilpittömyyttä, oli ne erinomaisen monet superlatiivit, jotka liittyivät hänen lausumiinsa sekä tervehdyskäyntini johdosta että puhuesaan Suomesta yleensä. Mainittakoon, että pyytäessäni hänen yksityissihteeriltään puheille pääsyä, vastaus kuului "the

^{1/} Sivumennen huomautin hänelle myös niistä määristä, joilla olimme rauhan aikana lyhentäneet valtion ulkomaista velkaa.

Ambassador will be very very pleased to meet the Minister for Finland" ja lähtiessäni pois hänen toisessa kerroksessa olevasta työhuoneestaan hän insistoi saattaa minut ei ainoastaan ulko-ovelle, vaan koko laajan puiston läpi ulkoportille, jossa autoni odotti.

Toivoisin hartaasti, että epäilyni olisivat aiheettomat.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Winckelmann.

11/7-42.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

No 25 / 238 Sak. : 42

Salainen.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 675/105

22/8-42 Madridissa, T p:nä heinäkuuta 1942.

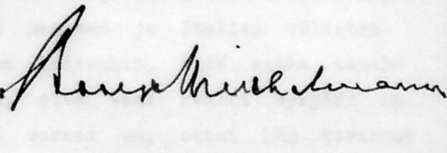
ALUE	OSASTO	ASIA
5.	89.	

Ulkoasiainministeriölle.

Lähetystö kunnioittavasti oheisena lähettää Ministeriölle raporttinsa n:o 13:

Ulkoasiainministeri Serrano Suffer'in Italian matka.

Ministeri

Madridi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 25 238 Sak 42 Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Madridi ssa 11 p:nä heinä kuuta 1942

Asia: Ulkoasiainministeri Serrano Suñer'in

Italian matka.

Yllämainitun henkilön äskettäin Italiaan tekemän, nyttemmin päättyneen matkan yhteydessä on kaiken maailman huhusepillä ollut mieluinen aihe esittää mitä fantastisimpia arveluja matkan tarkoituksesta. Kun matka tapahtui Parisitse, väitettiin kohta, että hänellä siellä piti olla tärkeitä keskusteluja Laval'in kanssa, koska matkan tarkoituksena muka oli alote Ranskan ja Italian välisten suhteiden parantamiseksi. Tosiasia on kuitenkin, että matka tapahtui Parisitse yksinomaan sen vuoksi, että tämä reitti nykyään on mukavia Madridista Roomaan, ja yhtä varmaa on, ettei hän tavannut muita ranskalaisia valtiomiehiä kuin suurlähettiläs de Brinon'in, joka, kohteliaisuusnäkökohtia silmälläpitäen, vastaanotti hänet asemalla ja samoin saattoi häntä lähtiessään.

Toiset huhullijat taas väittävät matkan sisältäneen käynnin myös Bernissä, tarkoituksessa tavata Alfonso XIII vainajan Sveitsissä asuvaa poikaa Don Juan'ia, joka nykyään on Espanjan kruunun lähin perillinen, neuvotellakseen hänen kanssaan monarkian palauttamisesta Espanjaan. Jos tällaisten huhujen levittäjät vähänkään tuntuisivat oloja Espanjassa, pitäisi heidän tietää, että Espanjan falangi, jonka pääedustajia Serrano Suñer on, on alusta pitäen asettunut vastustavalle kannalle monarkian palauttamiseen nähden, täysin tietoisena siitä, että monarkismi Espanjassa etsisi tukensa armeijalta, joka merkitsisi, näiden välillä kun aina on vallinnut mitä silmiinpistävin "jalousie", falangin vaikutusvallan, joka tällä hetkellä on kasvavassa, lopullista menetystä. Tähän puolueen ehkä merkittävin mies tuskin lienee halukas antamaan myötävaikutustansa.

Edelleen on väitetty, täydellisenä vastakohtana ensimmäi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nitulle huhulle, että matkan tarkoituksena olisi ollut yhteisen saaliinjaon suuntaviivojen laatiminen Ranskan kustannuksella sen pohjois-afrikkalaisiin alueisiin nähden. Olen jo aikaisemmissa raporteissani todennut, ettei yksikään järkevää espanjalainen, vielä vähemmän maan vastuunalainen ulkoasiainministeri, voisi katsoa ajankoh-
taa soveliaaksi ottaa esille tämä kysymys, edes valmistavan käsit-
telyn kohteeksi.

Luotettavalta espanjalaiselta taholta olen saanut seuraavat tiedot p.c. matkasta:

Matkalle tahdottiin antaa täysin yksityinen luonne, min-
kä vuoksi ei ketään ulkoasiainministeriön korkeammista virkamiehistä
(päävastoin kuin mitä lehdistössä oli väitetty hänen suuresta saat-
tueestaan) seurannut mukana. Ainoat seuralaiset olivat hänen rouvan-
sa ja nuori yksityissihteerinsä.

Matkalla oli kaksi tarkoitusta, niin väitetään täällä, nimittäin yksityisluontoisia neuvotteluja Espanjan ja Italian kauppalisista suhteista sekä toiseksi sen epäedullisen vaikutuksen hälven-
ttäminen, jonka eräät Espanjan hallituksen kirkollisella alalla suorittamat reippaat otteet olivat herättäneet Vatikaanissa.

Nämä selitykset tuntuvat myös täysin loogillisilta. On nimittäin ollut tunnettua, että maiden välisissä kauppasuhteissa on viime aikoina syntynyt hankauksia, johtuen lähinnä siitä, että molempien maiden vientitavarat ovat huomattavassa määrin samoja tuotteita, joten ulkomaihin suuntautuvassa viennissä on syntynyt epäterve kilpailu, joka on epäedullisesti vaikuttanut maiden välisiin suhteisiin.

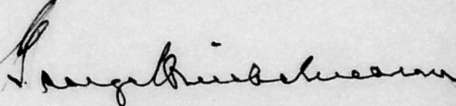
Mitä sitten tulee Espanjan suhteisiin Vatikaaniin, on niissäkin ollut toivomisen varaa. Tämä on johtunut siitä, että falangismi, yhtä vähän kuin muutkaan ismit, eivät suhtaudu kirkkoon, olkoon sitten kysymyksessä protestanttinen tai katolinen kirkko, riittävän hienotunteisesti, joka katolisen kirkon ollessa kysymyksessä, tietysti on vielä arkaluontoisempaa. Ensimmäinen kahnaus johtui sisällissodan aikana nimitetty Tarragonan piispa paavinistuimen vastustuksesta huolimatta, eroitettiin toimestaan yksistään sen syyn perusteella, että hän oli katalonialainen ja siis eo ipso separatisti, jollaiseen henkilöön Espanjan hallitus ei katsonut voivansa luottaa.

Seuraava tapaus oli Espanjan kirkon primaksen, Toledon arkkipiispan nimittäminen edellisen viranhaltijan kuoltua, joka nimitys tapahtui paavia konsultoimatta. Suhteiden parantamiseksi otti Espanja aloitteen konkordaatin solmimiseksi Vatikaanin kanssa, mutta neuvottelut raukesivat tyhjiin, lähinnä paavinistuimen jyrkän kannanoton vuoksi edellämainituissa kysymyksissä, joissa tehdyt päätökset vaadittiin purettaviksi. Näihin vaatimuksiin ei Espanjan hallitus katsonut voivansa suostua.

Puhuteltavani väitti myös, että siinä yksityisluontoisessa audienssissa, jonka paavi myönsi Serrano Suñer'ille hän olisi selvin sanoin antanut asianomaisen ymmärtää Vatikaanin tyytymättömyyden siihen suhtautumiseen, jota Espanjan nykyhallitus osotti katoollista kirkkoa kohtaan.

Nähtäväksi jää, tuleeko Espanjan hallitus muuttamaan kantaansa.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 29.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Winckelmann.

28/8-42.

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 753/117/42

Madridissa 5 p:nä syys KUUTA 19 42.

VIITTAUS: _____ N

P:nä _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ
27 238 Sal 42
14/9-42 - 1
5 C9

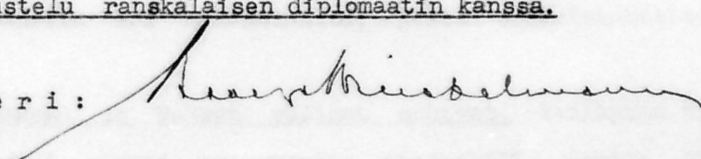
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 14.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappa-
leena raporttinsa n:o 14:

Keskustelu ranskalaisen diplomaatin kanssa.

Ministeri:

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Madridissa 28 p:nä e l o kuuta 19.42. 27 238 Sal 42

Asia: Keskustelu ranskalaisen
diplomaatin kanssa.

14/9-42

5 9

Eräs ranskalainen diplomaattiystäväni seitsemän vuoden takaa sekä Lisboassa että täällä, joka nyttemmin siirtyy pois, kävi eilen jäähyväiskäynnillä luonani. Pitkässä ja tuttavallisessa keskustelussa olimme tilaisuudessa pohtimaan nykytilannetta eri näkökulmilta, josta erikoiskohtaisesti alempana:

1) Ranskan ja Saksan väliset suhteet. Vaikkakin tiedän puhuteltavani olevan prononsoitu anglofiili, asetin hänelle kysymyksen, mitä hän ajatteli Ranskan ja Saksan nyky-suhteista ja niiden vastaisesta kehityksestä. Vastaus oli täysin pessimistinen ja mainitsi hän niiden vertauskohtana suhteemme Venäjään, todeten, että yhtä suurella syyllä kuin Suomi voisi tuntea itsensä turvatuksi vasta silloin kuin venäläiset joukot olivat Suomelle turvallisen ja helposti puolustettavan rajan toisella puolella, yhtä vähän voisi Ranska tuntea turvallisuutta ennenkuin Saksan armeija oli lopullisesti työnnetty Reinin toiselle puolelle. Kun tällöin huomautin, että tuollaista ajatusta Ranskaan nähden nykyoloissa oli pidettävä toiveunelmana, hän myönsi tämän, mutta lausui

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

samalla, että Ranskan ulkopoliittikkaa olisi arvosteltava "på lång sikt".

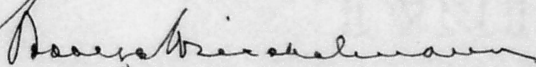
2) Hyökkäys Dieppe'iin ja toinen rintama. Niin anglofiili kuin asianomainen onkin, hän piti tätä hyökkäystä, kuten aikaisempiakin Boulogne'iin, Saint Nazaire'iin j.n.e. lapsellisina (puéril) sekä British Empire'in arvovallalle vähemmin mairitteleviä. Hänen käsityksensä mukaan puuttui nykyoloissa valitettavasti mahdollisuuksia toisen rintaman luomiseen lännessä, yhtä vähän Ranskassa kuin muuallakaan, lähinnä puuttuvan tonniston vuoksi, koska jokaista maihinnousuun osallistuvaa miestä kohti kaikkine varustuksineen ja muonituksineen olisi laskettava 7 laivatonna, joten 500.000 miehen maihinnousuun, joka määrä Ranskassa arvelaan minimimääräksi yrityksen onnistumiselle, tarvittaisiin 3.5 milj. tonnia. Ainakaan tänä vuonna ei ollut ajateltavissakaan tuon määrän käyttämistä tarkoitukseen. ^{1/} Kysymyksen ollessa paikallisen ranskalaisen väestön suhtautumisesta maihinnousun tapahtuessa, väitti asianomainen ei olevan vähintäkään epäilyä siitä, etteikö se oikean hetken koittaessa tulisi tekemään voitavansa yrityksen onnistumiseksi.

3) Ranskan nykyiset valtiolliset tekijät. Vaikkakin asianomainen aina on ollut marsalkka Pétain'in ihailija jo niiltä ajoilta, jolloin viimemainittu oli suurlähettiläänä täällä, ei hän salannut käsitystään siitä, että marsalkan

^{1/} Mielenkiintoisessa artikkelissaan Daily Telegraph, joka laskee 10 laivatonna miestä kohti, mutta arvelee 200.000 miehen armeijan riittävän, tulee samaan negatiiviseen tulokseen maihinnousun nykymahdollisuuksiin nähden.

ympäristössä tätä nykyä oli puute riittävää arvovaltaa omaavista kokoavista voimista, jotka voisivat auttaa marsalkkaa kohtaamaan niitä vaikeuksia, jotka Ranskaa odottivat. Kun tällöin viittasin muutamiin nimiin, kuten Laval, Darlan, de Brinon ja Benoit Mechin, jotka Ranskan ulkopuolella ehkä olivat eniten tunnetut, lausui hän empimättä, ettei yksikään mainituista henkilöistä tulisi olemaan mukana uutta Ranskaa luomassa, siinä määrin he olivat kompromettoineet itsensä nykypolitiikassaan. Ennemmin voisi ajatella tšekäläisen Ranskan suurlähettilään Piétri'n tapaisia henkilöitä, jotka samalla kuin olivat suuria patriootteja pitivät parempana nykyoloissa olla sivulla polttopisteestä odottamassa aikaansa.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri: Winkelmann.

4/9-42.

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 759/121/42

Madridi S S A 5 P. N Ä s y y s K U U T A 19 42.

VIITTAUS: N

P. N Ä K U U T A 19 P. T Y Y n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

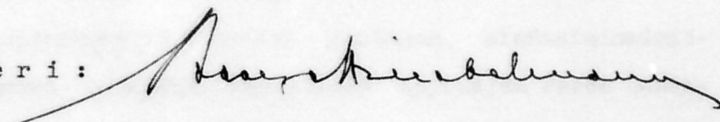
ULKOASIAINMINISTERIÖ
28 238 Sal 42
14/9-42
5 Cg
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 15.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 15:

Hallituskriisi Espanjassa.

Ministeri:

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Madridissa 4 p:nä syysk. kuuta 1942. 28 238 Sal 42

Asia: Hallituskriisi Espanjassa.

14/9-42

5 C9

Kuten tämpäpäiväisessä salasänkeessäni olen lyhyesti tiedoittanut, ratkesi eilen illalla jonkin aikaa jo latenttina ollut hallituspula kenraali Francon nopealla leikkauksella, jolla hän vaihtoi ulkoasiainministerin Serrano Suñerin, sisäasiainministerin, eversti Galarzan ja sotaministerin, kenraali Varelan uusiin miehiin, nimittämällä ulkoasiainministeriksi kenraaliluutnantti, kreivi Jordanan, sisäasiainministeriksi korkeimman oikeuden virallisen syyttäjän Perez Gonzalezin ja sotaministeriksi yleisesikunnan päällikön, kenraali Asension, samalla kuin hän otti omiin käsiinsä hallituksen neuvottelevan elimen, poliittisen juntan päällikkyuden, jonka puheenjohtajana ent. ulkoasiainministeri Serrano Suñer aikaisemmin oli toiminut. Samassa yhteydessä tapahtui eräitä muutoksia falangipuolueen johtomiesten keskuudessa, jotka kuitenkin ovat vähemmästä merkityksestä.

Asian esihistoria on seuraava:

Espanjan sisäpoliittisessa tilanteessa on viime aikoina ollut havaittavissa kärjistymistä. Tämän ovat aiheuttaneet lähinnä ne maailmankatsomukselliset vastakohtat, joita Espan-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

jan poliittisessa elämässä määräävinä olevat tekijät, nimittäin toiselta puolen äärimmäinen oikeisto (traditionalistit eli, kuten heitä sisällissodan aikana kutsuttiin, requetés) ja toiselta puolen ainoa virallinen puolue, Espanjan falangi, edustavat. Äärimmäiseen oikeistoon kuuluvat lähinnä suurmaanomistajat, armeijan korkeammat upseerit majureista ylöspäin, papisto, suurliikemiehet, pankkimaailma sekä tavattoman monilukuinen ja sisällissodassa kärsimistään tappioista huolimatta edelleenkin hyvin varakas aristokratia. Falangipuolueeseen kuuluvat taas alempi upseeristo, nuorinteligenssi, useat vapaiden ammattien harjoittajat, pikkuvirkamiehet ja keskiluokka yleensä, jotapaitsi puolueeseen on pesiytynyt myös paljon punaisia elementtejä, jotka puolueen jäsenyyden turvissa ovat onnistuneet pääsemään jälkiselvittelyistä edesottamuksistaan sisällissodan aikana. Tätä tukee myös puolueessa paraikaa käynnissä oleva puhdistus, jonka tarkoituksena, Italian malliin, on erottaa puolueesta vähemmän suotavat ainekset.

Kun falangilla on ohjelmassaan täydellisen valtiososialismin ja mitä jyrkimmän agraarireformin toteuttaminen, käsittää helposti, ettei näitä kahta maailmankatsomusta voida sovittaa. Tästä onkin ollut seurauksena alituiset rettelöt, jotka aika ajoin ovat puhjonneet ilmi väkivaltaisuuksiin.

Lähimmän sytykkeen nyt ratkaistulle hallituskriisille antoi Bilbaossa viime kuun 18 päivänä pidetyssä kirkkojuhlassa tapahtunut atentaatti. Juhlan olivat järjestäneet traditionalistit sotaministeri, kenraali Varelan, jota syyllä

tai syyttä pidetään monarkistisen liikkeen pääedustajana, toimiessa juhlan korkeimpana suojelijana. Koska falangin puolelta oli uumoiltu juhlan tarkoituksena olleen monarkistisen propagandan järjestäminen, jota falangi kaikin keinoin halusi estää, heitti eräs falangin jäsen, luullen kenraali Varelan sinä hetkenä poistuvan kirkosta häntä varten tarkoitettua käsikranaatin, joka haavoitti vaikeasti useita henkilöitä kirkon eteen kokoontuneessa väkijoukossa.

Tapaus herätti suurta mielenkuohua, lähinnä armeijassa, jonka keskuudessa kenraali Varela on kovin suosittu, ja esitettiinkin armeijan puolesta kenraali Francolle vaatimus rikoksentehtäjän tuomitsemisesta kuolemanrangaistukseen. Epäröityään jonkun aikaa, hän suostui siihen, että, koska rikoksen katsottiin olleen suunnattu myös valtion turvallisuutta vastaan, juttu siirrettiin sotaoikeuden käsiteltäväksi, joka summaarista menettelyä noudattaen tuomitsi rikoksentehtäjän kuolemaan. Tuomio on nyttemmin pantu täytäntöön ampumalla.

Samalla kenraali Franco kuitenkin päätti poistaa hallituksesta molempien äärimmäisten suuntien edustajat, nimittäin kenraali Varelan ja lankonsa Serrano Suñerin. Sama kohdalo tuli myös sisäasiainministerin osaksi, jonka järjestyksen korkeimpana valvojana katsottiin olleen yhteisvastuussa tapahtumasta.

Mitä sitten hallituksen uusiin jäseniin tulee, on ulkoasiainministeri, kreivi Jordana jo aikaisemmin sisällissodan aikana vuosina 1938-39 toiminut Francon hallituksen ulkoasiainministerinä sekä viimeksi valtioneuvoston (Conseil

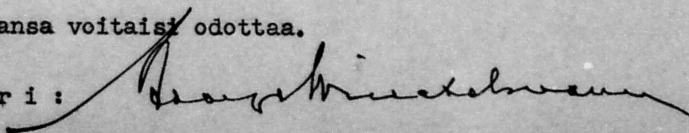
d'Etat) presidenttinä. Hän on erinomaisen sivistynyt ja miellyttävä henkilö ja on aina osottanut mitä suurinta sympatiaa maatamme kohtaan. Ensikäynnilläni hänen luonaan Burgos'issa huhtikuussa 1939 pyysi hän minua Suomen hallituksen tietoon saattamaan Espanjan hallituksen ja kansan kiitokset siitä, että 2.000 Espanjan kansalaista oli sisällissodan aikana Suomen lipun turvissa pelastunut varmasta kuolemasta. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteivätkö myöskin hänen seuraajansa, eversti Beigbedér ja Serrano Suñer olisi ulkoasiainministerin ominaisuudessaan, osottamalla mitä suurinta ymmärtämystä ja myötämielisyyttä maatamme kohtaan, kaikin tavoin helpottaneet Suomen diplomaattisen edustuksen toimintaa Espanjassa. Etenkin talvisotamme aikana täällä suoritetuissa aseostoissa eversti Beigbedérin ollessa ulkoasiainministerinä, tämä kävi selvästi ilmi.

Sotaministerillä, kenraali Asensiolla on ollut loistava sotilaallinen karriääri Marokossa, jossa hän on ollut kenraali Francon lähimpiä työtovereita. Hänen sotilaallista etevyyttään osottaa myös se seikka, että hänet 46-vuotiaana nimitettiin yleisesikunnan päälliköksi, jollaista ei aikaisemmin ole Espanjassa tapahtunut.

Uusi sisäasiainministeri Perez Gonzalez on politikkona kirjoittamaton lehti. Hän on omistanut koko aikansa lakitieteelle ja julkaissut useita huomattavia lakitieteellisiä teoksia. Hän kuuluneen falangipuolueen maltillisimpiin aineksiin.

Yleisenä käsityksenä on, että välikohtaus tällä kertaa on lopullisesti selvitetty, mikä ei kuitenkaan estä sitä, etteikö, sisäpoliittisen tilanteen ollessa jatkuvasti labiili, toista samanlaisia milloin tahansa voitaisi odottaa.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 16

Ministeri Winckelmann.

24/9-42.

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 805/132/42.

Madridi SSA 29 P.NÄ SYYS KUUTA 19 42.

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o _____

VIITTAUS: D. U. M. / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 16.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 16:

Vaalit Ruotsissa.

Ministeri:

Alexander Brundelmann

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Madridi ssa 24 p:nä syys kuuta 19 42.

29 238 Pal 42

8/10-42

Asia: Vaalit Ruotsissa.

5 C9

Ruotsin vaalien tulokset ovat, mikäli koskee kommunististen edustajien lukumäärän lisääntymistä, herättäneet täällä suurta ihmettelyä. Tämän olen ollut tilaisuudessa toteamaan ei ainoastaan sanomalehdistöstä, joka yksimielisesti tuomitsee Ruotsin hallituksen tähänastisen politiikan, lisäten pilkallisesti, että liian pitkälle kehittynyt puolueettomuus luonnostaan johtaa tällaisiin surullisiin seuraamuksiin, vaan myös keskusteluissa sekä virallisessa että yksityisessä asemassa olevien espanjalaisten kanssa.

Punaisena lankana näissä keskusteluissa on espanjalaiselta taholta esitetty seuraavaa:

Hetkenä, jolloin melkein kaikki Euroopan kansat ovat päättäväisesti ryhtyneet jättiläistaisteluun kommunismin kukistamiseksi, on aivan käsittämätöntä, että Pohjois-Euroopassa voi olla maa, joka ei ole huomannut ajan merkkejä ja nykyistä vakavaa tilannetta sekä välttämättömyyttä ainakin henkiseen yhteistoimintaan manner-Euroopan muiden valtioiden kanssa myötävaikuttaakseen omalta osaltaan Euroopan rekonstruointiin.

JAKELUOHJE:

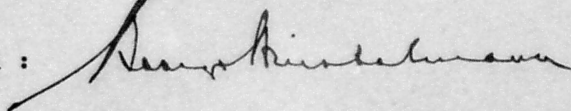
Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Edelleen sanotaan Ruotsin ei seuranneen yleispoliittisen tilanteen kehitystä Euroopassa, vaan uusitusti tehneet ne samat erehdykset, joihin n.k. liberaalinen "bourgeoisie" monessa muussakin maassa (tarkoitetaan lähinnä Ranskaa) on tehnyt itsensä syyväksi. Tämä Ruotsin liberaalinen "bourgeoisie" sulkee silmänsä todellisuudelta ja siihen liittyviltä uhkaavilta vaaroilta. Kolmivuotisen sisällissodan katkerien kokemusten jälkeen Espanja onneksi nyttemmin tuntee kommunismin uhkaavan vaaran ja miten sen on siihen suhtauduttava. Ruotsin nykypolitiikasta johtuvat vaarat Ruotsille itselleen tulevat pian kaikessa alastomuudessaan esiintymään, etenkin ottaen huomioon myös sen tosiseikan, että U.R.S.S.:n etäisyys Ruotsista on varsin vähäinen, joka seikka tekee infiltration sitä vaarallisenmaksi. Ruotsissa esiintyneet lukuisat vakoilujutut osottavat täysin selvästi, mihin maa on menossa.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri: Winkelmann.

28/9-42.

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 806/133/42.

Madridi SSA 29 P:NÄ syys KUUTA 19 42.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: D. U. M. / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ
30 238 Pal 42
8/10-42 - -
J Cg

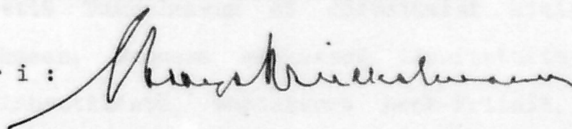
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 17.

Lähetystö, ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 17:

Ministeri Westman'in paluu Madridiin.

Ministeri:

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Madridissa 28 p:nä syyskuuta 1942.

30 238 Pal 42

8/10-42

5 C9

Asia: Ministeri Westman'in pa-
luu Madridiin.

Eräänä päivänä muutamia viikkoja sitten soitti Ruotsin tšekäläinen lähettiläs, ministeri Lagerberg, pyytäen hermostuneessa äänensävyssä puheillepääsyä. Saapuessaan luokseni hän ilmoitti saaneensa samana aamuna sähkeen Tukholmasta, jossa lausuttiin häntä ajatellun lähettilääksi Roomaan, antaen ymmärtää, että Tukholmassa ei odotettaisi kieltävää vastausta ehdotukseen. Samassa sähkössä ilmoitettiin, että Ruotsin Rooman lähettilästä, vapaaherra Beck-Friisiä, suunniteltiin lähettilääksi Helsinkiin ja kehoitettiin pyytämään agreementtia ministeri Westmanille Madridiin.

Ministeri Lagerberg sanoi asian tulleen hänelle täydellisenä yllätyksenä, semminkin koska hän oli ollut Madridissa ainoastaan 14 kuukautta ja mielellään olisi jatkanut toimintaansa täällä. Ennenkuin hän lähtisi ulkoasiainministeriöön agreementtipyyntöineen, häntä kiinnosti tietää — olemme vanhoja ystäviä 12 vuoden takaa — voisinko minä antaa hänelle valaistusta asiaan. Vastasin hänelle täysin totuudenmukaisesti, ettei minulla tietenkään ollut mitään aavistusta siitä, mihin siirrot pohjiintuivat, valittaen samalla hänen poistu-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mistaan Madridista, koska suhteemme aina ovat olleet mitä parhaimmat.

Muutamia päiviä sen jälkeen saapui Madridiin läpikulumatkalla Helsinkiin ministeriksi aiotun vapaaherra Beck-Friisin pikkuserkku, Ruotsin lähettiläs Lisboassa, myös vapaaherra Beck-Friis, lomaltaan Tukholmasta. Tämä oli todennäköisesti tuonut mukanaan detaljitietoja siirtojen syistä. Päättän tämän siitä, että ministeri Lagerberg muutamia päiviä sen jälkeen ollessaan yksin lounaalla luonamme herätti uudelleen eloon keskustelun siirroista, sanoen leikillään "luuletako, että Helsingissä itketään ministeri Westmanin siirtoa". Vastasin aivan kylmästi, että tuskin missään maassa vuodateetaan kyyneliä jonkun diplomaatin poistuessa, koska toinen aina tulee sijalle. Ainoa asian yhteydessä esittämäni kysymys oli se, että jos ministeri Westman tahdottiin siirtää pois Helsingistä, miksi eivät hän ja vapaaherra Beck-Friis Roomassa olisi voineet vaihtaa paikkoja ja Madrid olisi jäänyt koskematta. Tähän ministeri Lagerberg huomautti, että kun Mussolinin valtaantulon yhteydessä Roomassa aikanaan tapahtui Mateottin murha, oli ministeri Westman Tukholmassa poliittisen osaston päällikkönä ottanut hyvin tuomitsevan kannan tapahtuneeseen ja itse asiassa sanellut Ruotsin hallituksen asian johdosta esittämän jyrkän paheksumislausunnon. Tämä tiedettiin hyvin Roomassa, minkä vuoksi hänen nimittämisensä Roomaan oli poissuljettu.

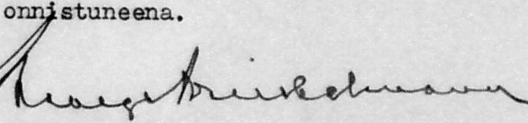
Myöskin espanjalaiselta taholta on minulta udeltu syitä ministeri Westmanin paluuseen tänne, lähinnä Stockholms Tidningen'in mauttoman, myös täällä huomatuksen kirjoituksen johdosta, jossa hänen mielenlaatuun verrattiin Espanjan grandien mielenlaatuun.

Tosiasia on kuitenkin, ettei ministeri Westman kaksi-vuotisena oleskeluaikanaan täällä saavuttanut minkäänlaista populaarisuutta. Tähän hän itse oli yksin syyppää. Minkäänlaista kanssakäymistä hän aniharvoin harjoitti eikä hän myöskään osottanut mitään intressiä yhtävähän espanjalaisten tuttavuuksien saamiseen kuin kielen oppimiseen, joten hän vietti elämänsä "splendid isolation"issa.

Mikäli tunnen ministeri Westmania, ei hän iloisin miehen palaa tänne, mutta sen aseman vuoksi, joka hänellä edelleenkin lienee Ruotsin ulkomaan edustuksessa, oli hänelle paikka järjestettävä. Huhut kertovat, että hänelle olisi tarjottu sekä Lisboata että Budapestia, mutta että hän olisi pitänyt niitä liian vähäpätöisinä hänen asemassaan olevalle henkilölle.

Helsinkiin nimitetystä uudesta lähettiläästä samoinkuin hänen puolisostaan olen saanut mitä positiivisimpia tietoja, joten lähettiläänvaihdosta kaiken todennäköisyyden mukaan Suomen kannalta on pidettävä onnistuneena.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 18.

Ministeri Winckelmann.

20/9-42.

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 809/134/42.

Madridi SSA 29 P.NÄ syys KUUTA 19 42.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

31 239 Sal 42
8/10 42 - -
5 Cg

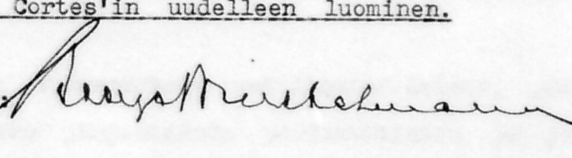
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 18.

Lähetystö ohelluttaa tätten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 18:

Espanjan Cortes'in uudelleen luominen.

Ministeri

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Madridi ssa 20 p:nä syys kuuta 1942. 31 239 Sal 42

Asia: Espanjan Cortes'in uudelle-
leen luominen.

8/10-42

5. C9

Niiden juhlallisuuksien yhteydessä, jotka täällä vuosittain järjestetään kansallisen nousun vuosipäivän, heinäkuun 18 päivän yhteydessä, julkaisi valtionpäämies, kenraali Franco heinäkuun 17 päivänä lain, jolla Cortes (Espanjan kansanedustuslaitos) herätettiin uudelleen eloon lakiasäättävänä kansalliskokouksena.

Oheenliittäen suomennoksen mainitusta laista, joka perustuu korporatiivisen järjestelmän periaatteisiin ja jossa voidaan löytää kosketuskohtia eräissä maissa viime aikoina voimaansaattettuun vastaavaan lainsäädäntöön, olen katsonut aiheetta olevan lyhyesti selostaa ja tulkita lakiin sisältyviä säännöksiä.

1) Cortes'in valtuudet. Lainsäädäntövalta jakaantuu valtionpäämiehen ja Cortes'in välille. Tällöin on huomattava, että lain johtolauseessa tavataan seuraava säännös:

"Samalla kuin korkein lainsäädäntövalta kysymyksen ollessa yleistä laatua olevien lakien säätämistä (dictar normas jurídicas de caracter general) tähän asti voimassaolleitten säännösten mukaisesti

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

jää valtionpäämiehelle, on uuden elimen tarkoitukse-
sena olla tehokkaassa yhteistoiminnassa mainittua
valtaa harjoitettaessa sekä alkuna vallankäytön ra-
joittamiseksi ja sen organisoimiseksi enemmän syste-
maattiseksi".

Tämä määräys, joka ei ole liialla selvyydellä pilattu,
lienee tulkittava niin, ettei valtionpäämies tule luopumaan
tähänastisesta itsenäisestä lainsäädäntövallastaan. Näinollen lie-
nee uuden lain tarkoituksena lähinnä se, että valtionpäämies,
pysyttämällä nykyisen vallankäyttöoikeuden omissa käsissään, on
tahtonut perustaa elimen, joka voisi myötävaikuttaa lakien laa-
dinnassa, silmälläpitäen lähinnä niiden teknillistä puolta, ja
niinmuodoin muodollisesti vapauttaa hänet yksinvastuusta.

Tällaista käsitystä tukee myös se vastaus, jonka tä-
käläisen ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston päällikkö
antoi tiedustellessani häneltä, miten mainittu säännös oli tul-
kittava, vastaamalla lakonisesti, että "valtionpäämies tulee
edelleen kulloinkin tekemään sen, minkä hän parhaaksi näkee".

Lain 13 art:sta voisi tosin ensi silmäyksellä saada
edelläolevasta jossakin määrin poikkeavan käsityksen. Siinä sa-
netaan nimittäin, että sota-aikana ja kiireellisissä tapauksis-
sa on hallituksella valta "asetuslaeilla" säännöstellä Cortes'in
lainsäädäntövaltaan 10 ja 12 art. mukaisesti kuuluvat asiat,
jotka asetuskäytännön kautta, sittenkun ne on julkaistu, ovat
saatettavat Cortes'in käsiteltäviksi tarkoituksessa saada ne
lain muotoon Cortes'in niihin tekemine muutoksineen.

Olen eräältä espanjalaiselta lakimieheltä tiedustellut,
mitä tapahtuisi, jos Cortes'in ehkä tekemille muutoksille ei
saataisi valtionpäämiehen hyväksymistä, ja tällöin saanut vas-

tauksen, että valtionpäämies siinä tapauksessa palauttaa asian Cortes'in uutta käsittelyä varten ja että jos Cortes tällöin pysyy entisessä kannassaan, Cortes'in hyväksymä laki raukeaa.

Cortes harjoittaa lainsäädäntövaltaansa joko täysi-istunnoissa tai valiokunnissa. Art. 10 sisältää luettelon niistä lakiesityksistä, jotka vaativat käsittelyä täysi-istunnossa. Muut lakiesitykset voidaan ratkaista valiokunnissa, 12 art. mainituin poikkeuksin.

Cortes'ia on myös kuultava niiden valtiosopimusten ratifioinnista, jotka lain säännösten mukaan kuuluvat sen päätösvaltaan (14 art.).

Cortes'in presidentti voi antaa valiokunnille muitakin tehtäviä, kuten tutkimusten toimeenpanoja, tietojen hankkimista y.m., jota tarkoitusta varten voidaan asettaa erikoisvaliokuntia (15 art. 2 kohta).

Lainsäädännöllinen aloiteoikeus on sekä hallituksella että Cortes'illa. Viimemainittu voi nimittäin hallituksen antamien lakiesitysten käsittelyn lisäksi laatia oma-aloitteisia lakeja.

Cortes'in laatimat lait lähettää presidentti valtionpäämiehen hyväksyttäväksi, joka, siinä tapauksessa ettei hän katso voivansa vahvistaa lakia, palauttaa sen Cortes'iin uutta käsittelyä varten (15, 16 ja 17 art.).

Jos Cortes pysyy aikaisemmassa päätöksessään jättää valtionpäämies lain vahvistamatta.

2) Cortes'in kokoonpano ja istunnot. Cortes'in, jonka lain 1 art:ssa juhlallisesti selitetään olevan Espanjan kansan korkein elin valtion toimintaan osallistumisessa, kokoonpano käy

selville 2 art:sta. Cortes'in presidentin, varapresidentin ja neljä sihteeriä nimittää valtionpäämies dekreetillä (7 art.). Henkilö, joka virka-asemansa perusteella toimii valtuutettuna Cortes'issa, pysyy valtuutettuna niin kauan kuin hän on virassaan. Valtionpäämiehen nimittämät valtuutetut taas siksi kunnes valtionpäämies peruuttaa nimityksen. Muut valtuutetut valitaan 3 vuodeksi. Uudelleen valitseminen on sallittu (6 art.).

Edellytyksenä jäsenyydelle Cortes'issa on Espanjan kansalaisuus, sukupuoleen katsomatta, täysi-ikäisyys ja poliittinen kelpaavaisuus (no sufrir inhabilitación política).

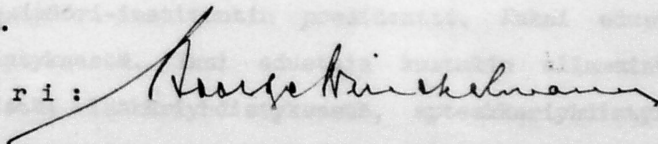
3) Cortes'in päiväjärjestys. Kuten edellä on mainittu, kokoontuu Cortes joko täysi-istuntoihin tahi valiokuntaistuntoihin. Cortes'in presidentti päättää yhteisymmärryksessä hallituksen kanssa valiokuntien kokoonpanosta ja vahvistaa sekä täysi-istuntojen että valiokuntien työjärjestyksen (8 art.).

Lakiesitysten, jotka vaativat käsittelyä täysi-istunnossa, tulee olla valmistavan käsittelyn kohteena valiokunnissa (11 art.).

Cortes'in jäseniä ei saada pidättää ilman presidentin suostumusta, ellei heitä ole tavattu itse rikoksesteossa (el caso de flagrante delito) (5 art.).

Lakiin liittyvissä lisäsäädöksissä säädetään, että valtuutettujen vaalin on tapahduttava lokakuun alkupuoliskolla sekä että Cortes yhteisymmärryksessä hallituksen kanssa laatii ohjesääntönsä.

Ministeri:

L A K I

17 päivältä heinäkuuta 1942, koskeva Cortes'in (valtiopäiviä) perustamista.

1 artikla.

Cortes on ylin elin Espanjan kansan osallistumiseksi valtion tehtäviin. Sen päätehtävänä on lakien valmistelu ja laatiminen, kuitenkin rajoittamatta valtionpäämiehen päätösvaltaa.

2 artikla.

Cortesin muodostavat itseoikeutetut ja valittavat valtuutetut, nimittäin:

- a) Hallituksen jäsenet.
- b) Kansallisen puolueen neuvoston jäsenet.
- c) Valtakunnan neuvoston, korkeimman oikeuden ja korkeimman sota-oikeuden presidentit.
- d) Kansallisten syndikaattien edustajat, joiden lukumäärä korkeintaan saa olla yksi kolmasosa valtuutettujen kokonaislukumäärästä.
- e) Viidenkymmenen maakuntapäikaupungin sekä Ceutan ja Melillan pormestarit ynnä kunkin maakunnan muista kaupungeista yksi edustaja, jonka valitsee asianomainen valtuusto.
- f) Yliopistojen rehtorit.
- g) Espanjan instituutin ja sen muodostavien kuninkaallisten akatemioiden presidentit ynnä espanjalaisuutta edustavan laitoksen kansleri.
- h) Insinööri-instituutin presidentti. Kaksi edustajaa asianajajayhdistyksestä. Yksi edustaja kustakin allamainituista yhdistyksistä: lääkäriyhdistyksestä, apteekkariyhdistyksestä, eläinlääkäriyhdistyksestä sekä arkkitehtiyhdistyksestä. Asian-

omaisten virallisten yhdistysten dekaanit ja presidentit valitsevat nämä edustajat.

1) Ne kirkkoa, puolustusvoimia, hallintoa ja yhteiskuntaa edustavat henkilöt, jotka valtionpäämies heidän arvoasemansa taikka maallensa tekemiensä erinomaisten palvelusten perusteella nimittää ja joiden lukumäärä korkeintaan saa olla viisikymmentä.

3 artikla.

Voidakseen toimia valtuutettuna Cortes'issa, vaaditaan:

1) Oltava syntyperäinen Espanjan kansalainen ja täysi-ikäinen.

2) Omattava täydet kansalaisoikeudet, olematta poliittisesti kelpaamaton.

4 artikla.

Cortes'in valtuutetut todentavat presidentille oikeutensa Cortes'in jäsenyyteen, jonka presidentti, otettuaan heiltä valan, vahvistaa.

5 artikla.

Cortes'in valtuutettuja ei voida pidättää ilman presidentiltä edeltäkäsinkin hankittua lupaa, paitsi siinä tapauksessa, että heidät on tavattu itse rikoksenteossa. Tällöin on pidätyksestä ilmoitettava Cortes'in presidentille.

6 artikla.

Henkilö, joka virka-asemansa perusteella toimii valtuutettuna Cortes'issa, menettää jäsenyytensä virkasuhteen lakatessa. Valtionpäämiehen nimittämät valtuutetut menettävät jäsenyytensä, kun nimitys peruutetaan.

Muiden valtuutettujen toimikausi on kolme vuotta ja voidaan heidät valita uudelleen.

7 artikla.

Valtionpäämies nimittää asetuksella Cortes'in presidentin, molemmat varapresidentit ja neljä sihteeriä.

8 artikla.

Cortes toimii sekä täysi-istunnoissa että valiokunnittain. Valiokuntien kokoonpanosta päättää Cortes'in presidentti yhteisymmärryksessä hallituksen kanssa. Samaa menettelytapaa noudatetaan niinhyvin täysi-istuntojen kuin myös valiokuntien istuntojen päiväjärjestykseen nähden.

9 artikla.

Cortes kokoontuu täysi-istuntoon käsittelemään sellaisia lakeja, jotka vaativat tällaista menettelyä, ja edelleen aina sellaisissa tapauksissa, kun kokoonkutsuminen tapahtuu presidentin ja hallituksen yhteispäätöksestä.

10 artikla.

Cortes käsittelee täysi-istunnossa valtioteot ja lait, joiden kohteena ovat:

- a) Valtion vakinaiset ja ylimääräiset tulo- ja menot.
- b) Tärkeimmät taloudellista ja rahataloudellista luonnetta olevat asiat.
- c) Verotusjärjestelmä ja siinä tapahtuvat muutokset.
- d) Pankki- ja rahalaitosta koskevat asiat.
- e) Syndikaattien taloudellinen väliintulo siinä tapauksessa, että tämän aiheuttamat lainsäädännölliset toimenpiteet ratkaisevassa määrin vaikuttavat kansantalouteen.
- f) Espanjan kansalaisuuden saavuttamista ja menettämistä koskevat, perustavaa luonnetta olevat lait sekä Espanjan kansalaisten oikeudet ja velvollisuudet.

- g) Valtiolaitosten poliittis-juridinen järjestely.
- h) Paikallisen hallintomuodon perusteet.
- i) Siviili-, kauppaa-, yhteiskunta-, rikos- ja prosessioikeuden perusteet.
- j) Oikeudellisen järjestelyn ja julkisen hallinnon perusteet.
- k) Maataloudellisen, kaupallisen ja teollisen järjestelyn perusteet.
- l) Opetuksen kansalliset suuntaviivat.
- m) Ne muut lait, jotka hallitus joko omasta aloitteestaan taikka asianomaisen valiokunnan ehdotuksesta päättää alistaa Cortes'in täysi-istunnossa käsiteltäviksi.

11 artikla.

Lakiehdotukset, jotka ovat käsiteltävät täysi-istunnossa, ovat sitä ennen alustavasti käsiteltävät asianomaisessa valiokunnassa.

12 artikla.

Cortes'in valiokuntain päätettävissä ovat kaikki ne asiat, jotka eivät sisälly 10 artiklaan, ellei myöhemmin julkaistussa laissa toisin määrätä tahi ellei erityinen neuvottelukunta, johon kuuluvat Cortes'in presidentti, yksi hallituksen nimitämä ministeri, yksi poliittisen neuvottelukunnan jäsen, yksi Cortes'in lainoppinut jäsen sekä valtakunnan neuvoston ja korkeimman oikeuden presidentit jostakin asiasta tee sensuuntaista esitystä hallitukselle joko oma-aloitteisesti tai Cortes'in presidentin pyynnöstä.

13 artikla.

Sota-aikana tai kiireellisissä tapauksissa on hallituksella valta asetuksella säännöstellä 10- ja 12 art:ssa maini-

tut asiat. Sittenkun asetus on julkaistu, joutuu se Cortes'in tutkittavaksi ja laiksi muodostettavaksi kussakin tapauksessa tarpeellisiksi havaittuine muutoksineen.

14 artikla.

Täysi-istunnossa tai valiokunnissa on Cortes'ia kuul-tava niiden valtiosopimusten ratifioinnista, jotka edellä-olevien artiklojen mukaisesti kuuluvat sen päätösvaltaan.

15 artikla.

Paitsi hallituksen antamien lakiesitysten käsittelyä, voivat lakiasäätävät valiokunnat tehdä Cortes'in presidentil-le lakiesityksiä. Hänelle kuuluu, yhteisymmärryksessä halli-tuksen kanssa, määrätä niiden ottamisesta päiväjärjestykseen.

Cortes'in presidentti voi antaa lakiasäätävälle valio-kunnille muitakin tehtäviä, kuten panna toimeen tutkimuksia, hankkia tietoja tai saattaa esitykset ja ehdotukset asian-omaiseen muotoonsa. Tässä tarkoituksessa voivat valiokunnat muodostautua erikoisvaliokunniksi.

16 artikla.

Cortes'in presidentti jättää laaditun lain hallituk-selle saatettavaksi valtionpäämiehen hyväksyttäväksi.

17 artikla.

Valtionpäämiehellä on valta palauttaa lait Cortes'il-le uudelleen käsiteltäviksi.

Lisämääräyksiä.

Ensimmäinen. - Cortes laatii ohjesääntönsä yhteisymmärryksessä hallituksen kanssa.

Toinen. - Valittavien jäsenten vaalit pannaan toimeen loka-kuun ensimmäisten 15 päivän kuluessa.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 19.

Ministeri Winckelmann.

2/10-42.

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 850/137/42

Madridi SSA 14 P.NÄ loka KUUTA 1942.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19.....

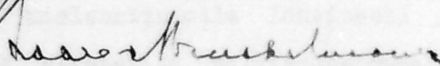
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 19.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena
kappaleena raporttinsa n:o 19:

Uusi ulkoasiainministeri, kenraaliluutnantti kreivi Jordana.

Ministeri:

33 239 Sal 42
4/11-42 - LIIT -
5 C9

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 19

Madridissa 2 p:nä loka. kuuta 1942.

33 239 Sal 42

4/11-42

Asia: Uusi ulkoasiainministeri,
kenraaliluutnantti kreivi Jordana.

5 Cg

Ensikäyntini otsikossa mainitun henkilön luona, jonka tunnen jo Burgos'in hallituksen ajoilta, muodostui mitä miellyttävimmäksi. Hän lausui häneltä puuttuvan riittävän ylistäviä sanoja voidakseen tulkita ihailunsa sankariarmeijamme loistavista saavutuksista ja erikoisesti oli hän sotilaana mitä suurimmalla mielenkiinnolla läheisesti seurannut Suomen Marsalkan etevää strategiaa talvisodastamme lähtien.

Tämän jälkeen hän tiedusteli oliko allekirjoittaneella jotakin toivomisen varaa Espanjan lehdistön suhtautumiseen nähden Suomeen, jolloin minulla oli tilaisuus lausua hänelle täysi tunnustukseni sen johdosta, ettei Espanjan lehdistö koskaan ollut julkaissut maallemme vähemmin myötämiehistä propagandaa, olkoon sitten kysymys alituisesti toistuvista rauhanhuhuista taikka "nälänhädästä" Suomessa, joten minun ei myöskään ollut tarvinnut ainoatakaan kertaa julkisesti dementoida mainitunlaisia propagandauutisia. Kreivi Jordana vaikutti tyytyväiseltä vastaukseeni ja huomautti, että muunlainen esiintyminen Espanjan lehdistön puolelta ei voisi tulla kysymyksenkään, ottamalla huomioon, että molemmat maat

JAKELUOHJE:

.....
Tavallinen.
.....

Jakeluohjelmalle:

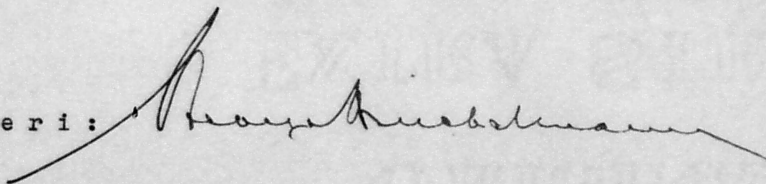
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

olivat käyneet taistelua samaa vihollista vastaan, jonka taistelun tulokset, siitä hän sanoi olevansa varmasti vakuutettu, tulisivat maallemme osottautumaan yhtä menestykselliseksi kuin ne olivat osottautuneet Espanjallekin. Hän lisäsi, että jos joskus jokin varomaton sanomalehtimies sattuisi julkaisemaan jonkun "faute" in Suomen politiikasta tai yleisistä pyrkimyksistä, voisin täydellä luottamuksella mennä hänen luoksensa, jolloin hän henkilökohtaisesti ryhtyisi toimenpiteisiin kaikkien mahdollisten väärinkäsitysten estämiseksi espanjalaisen yleisön keskuudessa.

Niin sotilas kuin hän onkin, sanoi hän mielihyvällä todenneensa, että Suomen ja Espanjan kauppasuhteet kehittyivät suotuisaan suuntaan ja jos niissäkin joskus ilmaantuisi toiminnalleni vaikeuksia, olisi suotavaa että kääntyisin, sivu byrokraattisten elinten, suoraan hänen puoleensa.

Keskustelun yleisvaikutelma oli 100 prosenttisesti positiivinen.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 20.

Ministeri Winckelmann.

10/10-42.

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 851/138/42

Madridi S S A 14 P. N Ä l o k a K U U T A 19 42 .

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

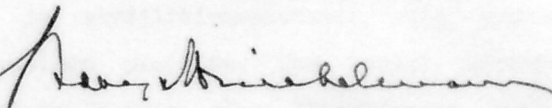
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 20.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 20:

Espanjan asiainhoitaja Helsingissä, kreivi Foxá.

Ministeri:

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Madridissa 10 p:nä loka kuuta 1942.

Asia: Espanjan asiantuntija Hel-
singissä, kreivi Foxá.

Olin kutsunut otsikossa mainitun henkilön, joka nykyään lomailee täällä, perhepäivällisille luokseni kuulakseni hänen vaikutelmiaan Suomesta. Minun tuskin tarvinnut sanoa, että hän oli erinomaisen ihastunut siitä kohtelusta, joka hänen osakseen oli tullut kaikkialla Suomessa niinhyvin sotilas- ja siviiliviranomaisten kuin sanomalehdistön ja suuren yleisön puolelta. Hän kertoi tehneensä laajoja matkoja Itä-Karjalassa aina Äänislinnaan saakka, tutustuneensa Nastolan vankileiriin ja käyneensä Rovaniemelläkin. Hän ei tahtonut salata ihmettelyään siitä, minkälaisen ihmeellisen muutoksen Viipuri oli saavuttanut hänen kahden käyntinsä välillä syksyllä 1941 ja syksyllä 1942. Edellisellä kerralla oli kaupunki ollut rauniokasana, nykyään sai raunioita etsiä.^{1/} Hän sanoi ihallewansa sitä lujaa päättäväisyyttä, jota hän kaikkialla oli tavannut, ja kaikista vaikeuksista ja puutteista huolimatta ei hän koskaan ollut kuullut valittelun sanaa. Hän oli useis-

^{1/} Kreivi Foxán viimeiset kirjoitukset ABC:ssä "Ostrobotnia" ja "Lapin lumot" lähetetään alkukielellä tässä kuriiripostissa.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sa espanjalaisissa lehdissä julkaisemissaan kirjoituksissa koettanut tulkita suomalaisia luonteenominaisuuksia espanjalaiselle yleisölle ja luuli siinä myös onnistuneensa, minkä hän käynnillään täällä oli voinut todeta.

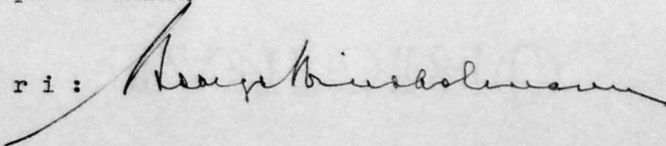
Hän kertoi edelleen, että kaikissa piireissä täällä oltiin kovin kiinnostuneita kuulemaan uutisia Suomesta ja kenraali Francosta lähtien, jonka luona hänelle oli suotu tilaisuus lausua Viipurista kirjoittamansa runo, oltiin hänen kertomiinsa yksinomaan positiivisiin uutisiin suhtauduttu mitä suurimmalla mielenkiinnolla.

Tiedustellessani kreivi Foxalta, milloin hän palaisi Helsinkiin, hän verrattain melankoolisesti huomautti, ettei hänellä toistaiseksi ollut tietoa siitä, palaisiko hän lainkaan ja paraimmassa tapauksessa ehkä vain jäähyväiskäynnille. Kun kysyin häneltä syytä tähän, hän huomautti, että hyvinkin pian tultaisiin ryhtymään moniin järjestelyihin Espanjan ulkomaanedustuksessa ja että siinä yhteydessä suunniteltiin Helsingin edustuksen korottamista ministeriedustukseksi, suunnitelma, josta minulle jo aikaisemmin oli tšekäläisessä ulkoasiainministeriössä kerrottu. Näin ollen ei kreivi Foxá, joka oli alle 40 ikävuoden, voisi tulla kysymykseen paikkaa täytettäessä. Tässä yhteydessä tahdon mainita, että tšekäläisen ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri tuonnottain tiedusteli minulta, luulisinko, että kreivi Torata, joka aikaisemmin on toiminut asiainhoitajana Helsingissä, olisi persona grata, johon vastasin, ettei minulla ollut syytä luulla mitään päinvastaista. Lopullinen henkilövalinta on kuitenkin vielä avoinna ja pyrkijöitä on useampia.

Keskustelumme kreivi Foxán kanssa siirtyessä sitten Espanjan oloihin olin tilaisuudessa toteamaan hänen tyytyväisyytensä täällä tapahtuneeseen mielenmuutokseen. Hämmästyin jossakin määrin hänen lausumiaan, tietoisena siitä että hän oli saksalaisystävällisen falangipuolueen tukimiehiä ja kaatuneen ent. ulkoasiainministerin Serrano Suñerin läheimpiä kannattajia. Nyt hän puhui verrattain kylmästi Suñerista, huomauttamalla, ettei Espanjalla ollut mitään syytä esiintyä prosaksalaisesti ja siten antaa aihetta anglosaksilaisille valtioille epäillä Espanjan täydellistä puolueettomuutta. Hän kertoi vielä pari päivää aikaisemmin olleensa Suñerin kodissa, jolloin tämä oli ollut täysin "down". Tiedustellesani eikö Suñerille tultaisi järjestämään toista työtä, sanoi kreivi, että hänelle mahdollisesti annettaisiin suurlähettilään paikka Chilessä, mutta että todennäköisintä olisi, että hän siirtyisi siviiliammattiinsa lakimiehenä.

Olen aikaisemmin viittoillut täällä eri yhteiskunta - piireissä tapahtuneeseen mielenmuutokseen, jonka kehitystä tulen käsittelemään eri raportissa. Tämä on kuitenkin yksinomaan psykologinen ilmiö eikä sillä tule olemaan vaikutusta Espanjan ulkopoliittikkaan.

Ministeri:

W
ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Winckelmann.

17/10-42.

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 863/141/42

Madridi S S A 17 P. N Ä l o k a K U U T A 19 42 .

VIITTAUS: _____ N

P. N Ä K U U T A 19 P. T Y n : o _____

VIITTAUS: D. U. M. / _____ 19 _____

ADMINISTRATIEVO
35 239 Sal 0.12 42
4/11-42 No - Liik. -
5 Cg

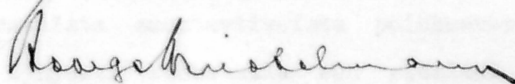
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madrid'in lähetystön raportti n:o 21.

Lähetystö ohelluttaa täten kunnioittaen kuutena kappaleena raporttinsa n:o 21:

Espanjan ulkopoliittikka.

Ministeri:

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Madridi:ssä 17 p:nä loka kuuta 19.42/11-42

Asia: Espanjan ulkopoliittikka.

Ulkos. No 35 239 Sal 42
5 Cg

Hallituksen uudelleen muodostamisen jälkeen viime kuussa piti valtionpäämies kenraali Franco suuren puheen, jossa hän m.m. haahmotteli Espanjan vastaisen ulkopoliittikan suuntaviivat.

Vaikkei puhe sisältänytkään mitään aikaisemmin ulkopoliittikkaan nähden seuratuista suuntaviivoista poikkeavaa, lienee kuitenkin syytä lyhyesti kosketella sen sisältöä sekä sitä tulkitsevia lausuntoja.

Kenraali Franco lausui puheessaan, että hallitus oli yksityiskohdittain tutkinut tilannetta niinhyvin ulko- kuin sisäpoliittiselta näkökulmalta ja tällöin todennut, että Espanjan on vastedeskin seurattava samoja ulkopoliittisia suuntaviivoja, joita johdonmukaisesti oli seurattu viimeisen kuuden vuoden aikana antikommunismien merkeissä ja ottamalla huomioon Euroopan vastaisen uudelleen järjestelyn asettamat vaatimukset.

Tämä merkitsee, toisin sanoin, jatkuvaa puolueettomuutta ei sotaikäyvän valtion merkeissä.

Lisäksi kuului hallituksen ohjelmaan ylläpitää yhä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

läheisempiä ystävyysuhteita Portugaliin sekä historiallista solidarisuutta Etelä-Amerikan kansoihin.

Mitä sisäpolitiikkaan tulee, oli hallituksen päämääränä ylläpitää henkistä yhteisymmärrystä kaikkien espanjalaisten kesken valvomalla mitä ankarimmin lakien kunnioittamista ja arvovaltaa sekä tukahduttamalla säälimättä kaiken kiihoituksen ja jokaisen rikollisen yrityksen valtiovallan perusteita tai arvovaltaa vastaan.

Viimemainittu varotus on osotettu Espanjan falangille, jonka ylimmän johdon kenraali Franco hallituskriisin yhteydessä otti omiin käsiinsä niiden tihutöiden johdosta, jotka puolueen jäsenet järjestivät Bilbaossa viime elokuun 18 päivänä (raporttini n:o 15 - 4/9 1942).

Muilta osiltaan puheelta puuttui yleisempää kiinnostusta. Siinä todettiin valtion rahatalouden parantuneen ja luvattiin ryhtyä jatkuviin tervehdyttämistoimenpiteisiin maatalouden, kaupan, teollisuuden ja sosiaalisen huollon aloilla.

Samana päivänä kuin puhe pidettiin päästettiin myös ehdolliseen vapauteen pari tuhatta sisällissodan aikuista vankia ja todettiin siinä yhteydessä, että vankiloissa oli enää vain kolmas osa siitä vankilukumäärästä, joka sisällissodan päättyessä niihin teljettiin.

Mitä tulee siihen vaikutukseen, minkä Espanjan hallituskriisi ja kenraali Francon puhe ovat tehneet ulkomailla, on allekirjoittanut ollut tilaisuudessa seuraamaan ainoastaan Englannin ja Saksan lehdistöä, jotka kumpikin suhtautuvat tilanteeseen varovaisesti, edellisen kuitenkin ollen vaikeata salata tyydytystään, jälkimmäisen taas ollessa pidättyväinen.

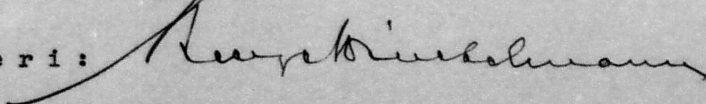
Englannin lehdistöllä lieneekin syytä tyydytykseen. Joh-

tavassa kirjoituksessaan "The Daily Telegraph" toteaa, etteivät Hitler eikä Mussolini voine tervehtiä ilolla heidän esitaiste-
lijansa Serrano Suferin räikeää (brusque) syrjäyttämistä sekä
että tapahtumaa on pidettävä iskuna akselin prestige'ille Es-
panjassa. Että näin myös on, ei voitane kieltää ja tapahtu-
neen mielenmuutoksen huomaa päivä päivältä yhä selvemmin. Täs-
tä Englannin on kiittäminen osaksi tšekäläisen suurlähettilään-
sä Sir Samuel Hoare'in kärsivällisyyttä ja erinomaisen hieno-
varaista diplomaattista taitoa sekä kykyä "ottaa" espanjalai-
set, osaksi taas pelkoa siitä, että liian prosaksalainen esiin-
tyminen johtaisi naviserettien kieltoon, jolloin Espanjaa odot-
taisi nälkäkuolema.

Saksalainen lehdistö on sitävastoin vaiteliaampi. "Das
Reich" tervehtii kuitenkin tapahtunutta hallitusvaihdosta onnel-
lisena ulospääsynä vaikeasta, huippukohtaansa kehittyneestä si-
säpoliittisesta kriisistä ja katsoo sen tosiseikan, että ken-
raali Franco nyt on keskittänyt kaiken vallan omiin käsiinsä,
tekevän hänelle mahdolliseksi astua sisäpoliittisesti etualalle
voimakkaampana kuin koskaan ennen pyrkiessään tasoittamaan sisä-
poliittiset vastakohtat.

Espanjan jatkuvaa puolueettomuutta on myös uusi ulko-
asiainministeri, kenraaliluutnantti kreivi Jordana, jolla ei ole
mitään falangistisia tendenssejä, korostanut jäähyväispuheessaan
valtakunnan neuvostossa, jonka presidenttinä hän aikaisemmin
oli toiminut, lausuen tällöin m.m. että kaikki espanjalaiset
voivat olla vakuutettuja siitä, että Espanjan vastainen puolue-
eettomuus on ehdottomasti taattu.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Winckelmann.

30/10-42.

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 901/148/42

Madridi SSA 30 P:NÄ loka KUUTA 19 42.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

36 239 Sal 42
16/11-42
5 C9

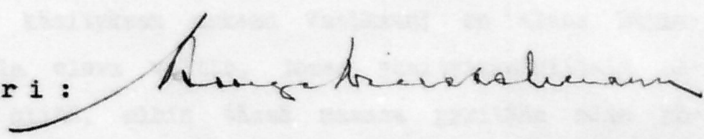
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 22.

Lähetystö oheistaa kunnioittaen kuutena kappaleena
raporttinsa n:o 22:

Huhut monarkian palauttamisesta Espanjaan.

Ministeri:

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Madridi ssa 30 p:nä loka kuuta 1942. 36 239 Sal 42

Asia: Huhut monarkian pa-
lauttamisesta Espanjaan.

16/11-42

5 C9

Olen mielihyvällä todennut, että ministeri Gripenbergin sekä Espanjan tapahtumia yleensä että sen vastaisen ulkopolitiikan suuntaviivoja koskevat kuvaukset käyvät täysin yhteen niiden tietojen kanssa, jotka täältäpäin olen näistä asioista lähettänyt. Olen tämän todennut sitä suuremmalla mielihyvällä, koska sekä omani että täällä yleensä vallitsevan käsityksen mukaan Vatikaani on ainoa Espanjan ulkopuolella oleva valtio, jossa yksityiskohdittain ollaan selvillä siitä, mihin tässä maassa pyritään niin yhdessä kuin toisessakin suhteessa. Muualla Euroopan mantereella, kuten sen ulkopuolellakin, lausutut olettamukset Espanjan ulkopolitiikasta ja sen pyrkimyksistä ovat asiatietojen puutteessa tosioloista vähemmästä merkityksestä.

Tässä yhteydessä on ehkä syytä huomauttaa, että kun-ka monta tavoittelijaa Espanjaan kruunuun ulkomailla ehkä voi ollakin, ei monarkian palauttaminen nykyoloissa ole aktuaalinen eikä tulle olemaankaan ennen sodan päättymistä. Tämä tosiasia johtuu useammastakin syystä. Ensiksikin ja tämän olen ollut tilaisuudessa toteamaan useissa keskusteluissa mo-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

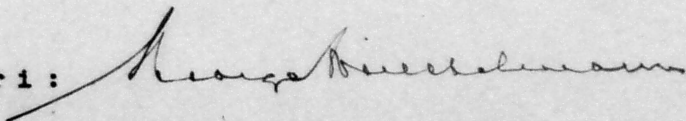
narkistista suuntaa edustavien henkilöiden kanssa, on Alfonso XIII:nen poika Don Juan, jolla täällä on hyvin paljon sympatioja, ainoa mahdollinen kruununperillinen, mutta häneen nähden on tällä haavaa se vaikeus olemassa, että hän on suuressa määrin englantilaistunut, ollen, mikäli väitetään, edelleenkin Englannin laivaston rullissa upseerina. Tämän vuoksi on luonnollista, ettei täällä nykyään ja ainakaan ei ennen kuin on todettu kumpiko puoli voittaa sodan, tahdota millään tavoin ärsyttää akselivaltioita, ottamalla edes puheeksikaan hänen ehdokkuuttansa, sillä, vaikkakin espanjalaisia väitetään kiittämättömiksi (ingratos), eivät he kuitenkaan ole unohtaneet Saksan ja Italian apua heidän isänmaansa suurimman vaaran hetkellä koko muun maailman - Portugalia tietysti lukuunottamatta - suhtautuessa heihin joko suorastaan vihamielisesti tai paraimmassa tapauksessa välinpitämättömästi heidän taistellessaan kommunistien hirmuvallan leviämistä vastaan Pyreneitten niemimaalla.

Edellä esitetyn lisäksi on toinenkin sisäpoliittinen seikka, joka tällä hetkellä on esteenä monarkian palauttamiselle Espanjaan, nimittäin se, että joskin ent. ulkoasiainministeri Serrano Suñer nyttemmin on syrjäytetty, ei hänen vaikutusvaltansa puolueessa suinkaan ole lakannut. Voisi melkein uskoa, ottaen huomioon espanjalaisen mentaliteetin, että puolueen sisäinen voima sitä kohdanneitten vastoinkäymisten vuoksi on yhä enemmän kiteytynyt ja kunnunnettua on, että puolue aina on vastustanut monarkian palauttamista, tietoisena siitä, että monarkia hakisi tukensa armeijasta ja niinmuodoin aikaansaaisi puolueen vaikutusvallan menetyksen, voi myös käsittää, ettei kenraali Franco,

joka on ottanut omiin käsiinsä puolueen korkeimman johdon, tahdo eikä voikaan kokonaan desavuoida niitä mielihedesuuntia, jotka puolueessa jatkuvasti vallitsevat monarkian palauttamiseen nähden.

Kenraali Francon taitava ja kaikkea tunnustusta ansaitseva varovainen ulkopoliittikka tähtää jatkuvasti maansa pysyttämiseen sodan ulkopuolella ei sotaikävän valtion merkeissä ja syytä on luulla, että hän tulee siinä onnistumaan. Puhuminen mahdollisista aikeista Espanjan puolelta hyökätä Gibraltariin on lapsellista, eikä Saksallakaan pitäisi olla minkäänlaisia suunnitelmia, monien muiden huoliensa lisäksi, pakottaa Espanjaa sotaan ja ottaa vastatakseen 22 milj. espanjalaisen elättämisestä. On nimittäin tunnettua, ettei Espanja esim. viljataloudessaan koskaan ole ollut omavarainen, ja yllämainitussa tapauksessa navicertit tietysti katoaisivat olemattomiin.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Winckelmann.

1/11-42.

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 45 / 241 Sak. 10 42

KIRJELMÄ n:o 927/155/42

Madridi SSA 10 P:nÄ marras KUUTA 19 42

VIITTAUS:

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

28/12-42	-	Liitt. -
N 5.	OSASTO 89.	ASIA

Ulkosaainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 23.

Lähetystö täten kunnioittaen ohelluttaa kuute-
na kappaleena raporttinsa n:o 23:

Syytöksiä Espanjaa kohtaan.

Ministeri: *Kaarlo Heikkinen*

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö . 45 241 Sal. 1942 Saajainen.

RAPORTTI n:o 23.

Madridi ssa 1 p:nä marras kuuta 1942.

Asia: Syytöksiä Espanjaa koh-
taan.

28/12-42	-	Liit. -
5.	OSASTO	69.
	OSASTO	69.

Täällä kuulee alituisesti valituksia siitä, että U.S.A:n lehdistössä jatkuvasti esiintyy syytöksiä puolueettomuuden rikkomisesta, johon Espanja akselivaltion hyväksi muka olisi tehnyt itsensä syytäksi. Jo vuoden päivät on Espanjaa syytetty akselin vedenalaisten avustamisesta siinä muodossa, että Kanarian saarille olisi järjestetty öljyvarastoja akselin vedenalaisia varten. Kun syytökset kaikista dementioista huolimatta jatkuivat, kuten raportissani n:o 4, - 10/4 1942 olen selostanut, kutsuivat Espanjan viranomaiset ulkomaalaisia sanomalehtimiehiä, myös amerikkalaisia, paikan päällä vakuuttautumaan siitä, kuinka aiheettomia mainitut syytökset olivat.

Tällä käynnillä, jolla syytösten valheellisuus täysin todettiin, oli vain se tulos, että syytökset uusiutuvat, mutta toisessa muodossa. Nyt väitettiin, että espanjalaisilla laivoilla oli mukanaan öljyvarastoja ja että he radiotse ilmoittivat sijainnistaan, jotta akselin vedenalaiset voisivat tulla niitä hakemaan. Tämä syytös oli sitäkin päättömämpi, kun espanjalaiset viranomaiset olivat suos-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tuneet siihen, että laivat luovutetaan öljyvarastoihinsa nähden amerikkalaisten kontrollöörrien tarkastettaviksi sekä espanjalaisista että amerikkalaisista satamista lähtiessään. Tähänkään syytökseen esitetyt dementiat eivät estäneet syytösten toistamista, kunnes yhtäkkiä viime kesänä salaisuus akselin vedenalaisten varustamisesta öljyllä paljastui.

Eräät brittiläisessä Honduras'issa asuvat Englannin kansalaiset, päämiehenään tunnettu salakuljettaja George Gough, olivat järjestäneet Honduras'in edustalla olevalle Belicen saariryhmälle suunnattomia öljyvarastoja akselin vedenalaisia varten. Mainitut varastot on nyttemmin takavarikoitu ja syyllisiä odottavat ankarat rangaistukset.

Kun tästä huolimatta syytökset Espanjaa kohtaan edelleenkin jatkuivat, julkaisi tšekäläinen ulkoasiainministeriö viime kuun 25 päivänä laajan vastalauseen, joka sisälsi m.m. seuraavaa:

"On välttämätöntä, olematta tarpeellista vielä kerran toistaa jo useampaan kertaan sekä espanjalaisessa että maailman lehdistössä julkaistuja oikaisuja, esittää mitä tarkkain vastalause näihin keksittyihin väriin syytöksiin, koska tällainen pahansuopa, jatkuva syyttäminen ei kiinnitä mitään huomiota järjellisiin syihin, joten niihin nähden ei voi tehdä muuta kuin mitä jyrkimmin protestoida."

Tämän kommunikean johdosta esittää tunnettu madridilainen iltalehti "Informaciones" seuraavaa:

Vielä kerran on edesvastuuton ja kontrolloimaton lehdistö asettautunut tarkoituksellisten valheiden palvelukseen. Ketään muuta emme voi syyttää tästä Espanjan kunniaa uudel-

leen loukkaavasta ilkeämielisyydestä kuin niitä juutalaisia yhtymiä, jotka muodostavat lehtitrustin. Tiedämme valtan hyvin, että tällä keltaisella lehdistöllä on juurensa vapaamuurariuden synkissä kammioissa, joista ovat kotoisin asekauppiat, moraalittomat pankkiirit ja koko se kulattu rikollisjoukko, joka ei epäile harjoittaa tyranniuttaan ihmiskuntaa vastaan.

Nämä kommunismin ja juutalaisjohtajain orjat, jotka muutamista grammoista likaista kultaa eivät epäile tarkoituksellisesti liata Espanjan säihkyvän ritarillista kansaa, ansaitsevat ainoastaan meidän inhomme ja halveksumisemme.

Voiko sen selvemmin sanoa?

Ministeri:

Benjamin Franklin

W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA:

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Minister Winckelmann.

10/11-42.

M A D R I D I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 928/156/42

Madridi SSA 10 P:NÄ marras KUUTA 19 42.

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 24.

Lähetystö täten kunnioittaen ohelluttaa kuute-
na kappaleena raporttinsa n:o 24:

Syitäksiä Espanjaa kohtaan II.

Ministeri:

Rengas Kinnaselmanner

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
RAPORTTI n:o 24. Salainen.

46 241 Sal. 42

28/12-42 -
LIIK
OSASTO ASIA
89.

Madridi ssa 10 p:nä marras. kuuta 19.42.5.

Asia: Syytökset Espanjaa koh-
taan II.

Edellisessä raportissani n:o 23, 1/11-42, olen se-
lostanut erästä ryhmää syytöksiä, joita amerikkalaisessa leh-
distössä on kohdistettu Espanjaa vastaan puolueettomuuden
rikkomisesta. Tämän raportin kohteena on uusi laji pohjois-,
keski- ja eräissä akselin kanssa diplomaattiset suhteet kat-
kaisu- / ^{tai} sotatilassa olevien Etelä-Amerikan valtioiden leh-
distissä Espanjaa kohtaan esiintyviä syytöksiä. Nämä syytökset
kohdistuvat pääasiallisesti siihen, että Espanja ottaessaan
suojellakseen eräiden akselivaltioiden kansalaisten intresse-
jä amerikkalaisissa maissa olisi väärinkäyttänyt suojeluväl-
tion asemaansa siinä muodossa, että Espanjan diplomaattiset
ja konsuliedustustot mainituissa maissa olisivat suuremmassa
tai pienemmässä mittakaavassa noiden maiden palveluksessa.

Kun nämä syytökset kaikista peruutuksista huolimatta
jatkuivat, oli Espanjan ulkoasiainministeriö pakotettu tämän
kuun 3 päivänä julkaisemaan kommunikean, jossa m.m. lausuti-
tiin, että suojelu käsitti henkilökohtaista, perheellistä,
aineellista ja moraalista apua sotaikäypien maiden kansalai-
sille, jotka olivat sen avun puutteessa, jonka heille nor-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

maaliaikoina antoivat heidän omat diplomaattiset ja konsu-
liedustuksensa. Annettavaa apua ei missään tapauksessa oltu
ulotettu suojeltavien maiden poliittisten intressien palve-
lukseen tai niiden valvomiseen. Tällainen suojelu, johon
ryhtyminen aina riippui asianomaisen paikallisen valtion suos-
tumuksesta, pohjiintui puhtaasti humanitäärisiin syihin, ja
mitä erikoisesti Espanjaan tulee, oli se ottanut tehtäväk-
seen niin yhden kuin toisenkin sotaikäyvästä valtioryhmän
kansalaisten suojelun vihollismaissa.

Tämän vuoksi ei myöskään voitu sallia, että Espan-
jaa kohtaan sen harjoittaessa jaloa ja kaikissa sodissa
sallittua, kansainväliseen oikeuteen perustuvaa ihmisystäväl-
listä toimintaansa lingottiin täysin epäoikeutettuja syytök-
siä tehtävän väärinkäyttämistä.

Kommunikeassa lisätään vielä, että tällaiset, kuten
muutkin Espanjaa vastaan kohdistetut syytökset, saivat al-
kunsa niistä espanjalaisista punaisista aineksista, joille
asianomaiset maat olivat auliisti myöntäneet asylioikeuden,
mutta jotka turva-oikeutta väärinkäyttäen ja Espanjasta ka-
valtamallaan kullalla olivat etsineet yhteyksiä asianomai-
sissa maissa oleviin kiihoittaviin aineksiin ja niiden avuin
sekä vastoin asianomaisten maiden hallitusten tahtoa yritti-
vät liata omaa isänmaataan herättääkseen vieraisissa valtiois-
sa epäilyjä ja vihaa Espanjaa kohtaan. Tällaista menette-
lyä ei tarvinnut arvostella, sillä koko maailman terveet
ainekset sen täydellisesti tuomitsivat.

Ministeri:

Benigno Buisson

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 89.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 25.

Ministeri Winckelmann.

20/11-42.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

47 241 Sak. 13 42

28/12-45 - Lill -

KUUKA	OSASTO	ASIA
5.	69.	

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

KIRJELMÄ n:o 991/159/42

Madridi S S A 26 P: N Ä m a r r a s K U U T A 19 42.

VIITTAUS: _____ N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n:o _____

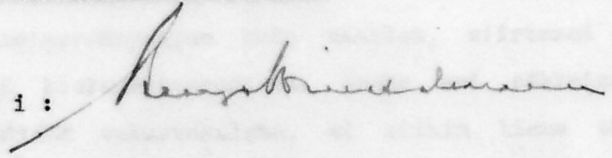
VIITTAUS: D. U. M. / 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Madridin lähetystön raportti n:o 25.

Lähetystö oheistaa kunnioittaen kuutena kap-
paleena raporttinsa n:o 25:

Maihinnousu Ranskan Marokossa.

Ministeri:

M A D R I D I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
RAPORTTI n:o 25.

Madridi ssa 20 p:nä marras kuuta 19.42.5. 49.

Asia: Maibinnousu Ranskan Ma-
rokossa.

Sotatoimet Pohjois-Afrikassa, jotka tietysti läheltä sivuavat myös Espanjan intressejä, eivät täällä ole aiheutaneet minkäänlaista hermostumista. Tähän ovat luonnollisesti myötävaikuttaneet ne vakuutukset, jotka kummankin sotaakäyvän puolelta on annettu Espanjan puolueettomuuden kunnioittamisesta ja niinhyvin manner-Espanjan kuin saarien, siirtomaiden ja suojelualan koskemattomuudesta. Koska eri sähkeissä olen tiedoittanut näistä vakuutuksista, ei niihin liene tässä yhteydessä syytä enemmältä puuttua. Kenraali Franco on esittänyt lyhyen, suullisen kiitoksen annetuista vakuutuksista, ja on vastauksen, ainakin Lontoossa ja Washingtonissa, mutta tietysti myös Berliinissä, katsottu olleen "satisfactory".

Ettei Espanjan tällä hetkellä katsota olevan aivan mitättömän tekijän käy myös ilmi siitä, että sen laajan kirjallisen nootin lisäksi, jonka Sir Samuel Hoare jätti täällä, pääministeri Churchill kohta sen jälkeen pitämässään puheessa esitti m.m. seuraavaa:

" To those countries (Espanja ja Portugal) our only policy is that they shall be independent and free, prosperous

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

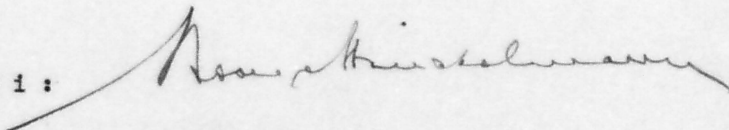
and at peace. Britain and the United States will do all that we can to enrich the economic life of the Iberian Peninsula. The Spaniards especially with all their troubles require and deserve peace and recuperation."

Presidentti Rooseveltin nootissa, jota ei myöskään ole julkaistu, mutta jonka olen saanut nähtäväkseni, sanotaan m.m.: "It is because your nation and mine are friends in the best sense of the word, and because you and I are sincerely desirous of the continuation of that friendship for our mutual good, that I want very simply to tell you of the compelling reasons that have forced me to send a powerful American military force to the assistance of the French possessions in North Africa - - - With your wide military experience, you will understand clearly that in the interest of the defence of both North America and South America it is essential that action be taken to prevent the Axis occupation of French Africa without delay. - - - I hope you will accept my full assurance that these moves are in no shape, manner or form directed against the Government and people of Spain, or the Spanish Government's and people's wish to maintain neutrality and remain outside war. Spain has nothing to fear from the United Nations. "

Kemraali Francon vastaus liense ollut kohtelias, mutta lyhyt ja sävyltään verrattain tyly, sillä hän varmasti muisti, minkä asenteen Yhdysvallat, kuten myös Englanti, ottivat Espanjan nykyl historian suurimman vaaran hetkellä. Muistan vallan hyvin, kuinka moneen otteeseen Yhdysvaltain sil-

loinen suurlähettiläs syksyllä 1936 lausui minulle Saint Jean de Luz'issa toivovansa punaisten voittoa Espanjan sisällissodassa. Tätä hän kertoi miehestä mieheen sillä seurauksella m.m. että kun hän sisällissodan päätyttyä aikoi käydä Madridissa hakemassa pois tavaroitaan, kiellettiin häneltä pääsy Espanjaan.

Ministeri:

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 69.

ASIA: _____

Madridissa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri: Winckelmann.

23/11-42.

M A D R I D I

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Madridi ssa 23 p:nä marras kuuta 1942.

Asia: Osittainen liikekannalle-
pano Espanjassa.

Pohjois-Afrikan sotatapahtumien vaikutuksesta Espanjaan nähden on ulospäin ehkä herättänyt eniten huomiota täällä tämän kuun 17 päivänä julkaistu dekreetti osittaisesta liikekannallepanosta. Mitään suoranaista asiayhteyttä viime aikojen tapahtumiin ei toimenpiteellä sinänsä tarvitse olla, sillä asia on ollut käsittelyn kohteena jo viime keväästä lähtien. Kuten olen sähköittänyt, tarkoittaa toimenpide lähinnä tunnetusti heikon puolustusvalmiuden kohentamista, joka nyt sotatoimialueen lähentyessä Espanjan alueita Pohjois-Afrikassa on käynyt yhä enemmän aktualliseksi. Tšekäläisessä ulkoasiainministeriössä huomautettiin minulle, ettei asiaan ole kiinnitettävä liiaksi huomiota, syystä että Espanja oli ollut ainoa puolueeton maa Euroopassa, jossa ei oltu ryhdytty varovaisuustoimenpiteisiin siltä varalta, että jokin sotaikäppä valtio yrittäisi loukata sen puolueettomuutta. Muissa puolueettomissa maissa, kuten Turkissa, Sveitsissä, Portugalissa ja Ruotsissa, oli jo aikoja sitten ryhdytty vastaaviin toimenpiteisiin (Ruotsissa lienee vältetty liikekannallepanosanaa ja sen sijaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

käytetty "förstärkt försvarsberedskap".) Ehkä mielenkiintoisim-
pana seikkana osittaisen liikekannallepanon yhteydessä voidaan
todeta, että kenraali Yague, Espanjan sisällissodan ansiok-
kaimpia kenraaleja, joka poliittisista syistä parin vuoden ai-
kana on ollut syrjäytettynä, on uudelleen otettu armeihin ja
nimitetty nykyhetken ehkä tärkeimmälle paikalle, nimittäin
10:nnen armeijakunnan komentajaksi sijoituspaikkanaan Melillan
kaupunki Espanjan Marokossa.

Puheenaolevan dekreetin johtolauseessa sanotaan, että
koska sotatapahtumat yhä enemmän lähenevät Espanjaa, sen siir-
tomaita ja suojelualuetta, varovaisuus vaatii niiden säännös-
ten tehostamista, joiden avulla voidaan taata Espanjan suveree-
nisuus ja koskemattomuus sekä niinollen rauhantilan jatkuminen
Espanjan alueella. Edelleen tehostetaan sitä, etteivät ne toi-
menpiteet, joihin tässä yhteydessä ryhdytään, saisi millään
tavoin vaikuttaa häiritsevästi maan maataloudelliseen, taloudel-
liseen tai teolliseen kehitykseen, vaan tulisi niiden päinvas-
toin, mikäli mahdollista, edistää sitä. Dekreetissä valtuu-
tetaan puolustus-, laivasto- ja ilmailuministerit kutsumaan
palvelukseen ne ikäluokat, jotka vuosina 1938-1941 ovat va-
pautuneet asevelvollisuuden suorittamisesta, kuten myös reser-
vissä oleva upseeristo joukkoyksikköjen asianmukaiseksi täydentä-
miseksi, muutamain harvoin poikkeuksin, kuten perheiden elät-
täjät, joilla on enemmän kuin 4 lasta, sekä eräät erikoisalo-
jen, kuten hiili- ja lyijykaivosten, työmiehet.

Ministeri:

